

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2030

Opracowanie:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łańcucie

Starostwo Powiatowe w Łańcucie

Łańcut, 2022 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie	4
1.1. <i>Cel i proces opracowania Strategii .....</i>	4
1.2. <i>Główne zadania powiatu wynikające z obowiązujących przepisów .....</i>	6
1.3. <i>Zgodność z dokumentami strategicznymi .....</i>	6
2. Charakterystyka powiatu łańcuckiego	17
2.1. <i>Położenie geograficzne i podział administracyjny .....</i>	17
2.2. <i>Demografia.....</i>	18
3. Diagnoza problemów społecznych powiatu łańcuckiego	24
3.1. <i>Bezrobocie .....</i>	24
3.2. <i>Niepełnosprawność .....</i>	33
3.3. <i>Niewydolność opiekuńczo-wychowawcza .....</i>	37
3.4. <i>Przemoc w rodzinie i przestępczość.....</i>	41
3.5. <i>Starzenie się społeczeństwa .....</i>	46
3.6. <i>Ubóstwo .....</i>	51
3.7. <i>Uzależnienia .....</i>	55
4. Instytucje pomocy społecznej w powiecie	60
5. Analiza SWOT	67
6. Misja i cele strategiczne	69
6.1. <i>Misja.....</i>	69
6.2. <i>Cele strategiczne.....</i>	69
7. Wdrażanie Strategii	74
7.1. <i>System realizacji .....</i>	74
7.2. <i>Instrumenty wdrożenia.....</i>	74
8. Spis tabel, rysunków, wykresów.....	76

1. Wprowadzenie

1.1. Cel i proces opracowania Strategii

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to istotny dokument planowania strategicznego dla każdej jednostki samorządu terytorialnego, w tym także powiatu. Stanowi ona wynik prac podejmowanych na rzecz niezwykle wrażliwego obszaru funkcjonowania powiatu jakim jest problematyka społeczna.

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z art. 19 pkt. 1 Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 z późn. zm.), mówiącego, że do zadań własnych powiatu należy „opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Problem społeczny to zjawisko niekorzystne dla danej społeczności, oceniane przez zbiorowość, której dotyczy jako niepożądane, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. R. Maris definiuje problemy społeczne jako ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki, a które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić.

W obecnych dynamicznie zmieniających się czasach samorządy lokalne, w tym także Starostwa Powiatowe, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach poważnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu.

Na poziomie zarządzania lokalnego, w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Celem niniejszej Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2030 jest racjonalizacja lokalnej polityki społecznej uwzględniająca potrzeby poszczególnych grup społecznych.

Dokument stanowi podstawę do realizacji relatywnie trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców powiatu łańcuckiego. Dotyczy to głównie tych grup społecznych, które są zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Strategia, powstająca jako opracowanie planistyczne, ma przyczynić się do minimalizowania rozmiarów problemów społecznych rozumianych jako bariery, które musi przezwyciężyć lokalna społeczność, aby rozwijać się w sposób spójny i zrównoważony.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2030 zawiera diagnozę sytuacji społecznej i wykaz kluczowych projektów o obrębie rozwiązywania problemów społecznych w perspektywie do 2030 roku.

Identyfikacja najważniejszych kwestii społecznych została skonstruowana na podstawie materiałów statystycznych, danych uzyskanych od działających w obszarze polityki społecznej instytucji w powiecie łańcuckim, a także w oparciu o narzędzia analizy strategicznej, do których należy zaliczyć identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT).

Identyfikacja ta składa się ze wskazanych podczas roboczego spotkania, uwag określających cechy lokalnej polityki społecznej i jej oddziaływania na środowisko lokalne. Z diagnozy wynikają obszary problemowe, nad którymi winna skupić się powiatowa polityka społeczna.

Ujęte w formę misji, celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań, w sposób strategiczny wyznaczają działania dla poszczególnych jednostek lokalnego systemu polityki społecznej.

W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, przedstawiciele organizacji pozarządowych.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych tworzy warunki dla:

- ❖ koncentracji działań na priorytetach,
- ❖ skutecznego rozwiązywania problemów i wykorzystywania szans,
- ❖ efektywnego wykorzystywania zasobów.

Niniejsza strategia stanowi punkt odniesienia do podejmowania kluczowych decyzji dotyczących działalności jednostki samorządu terytorialnego związanych z wydatkowaniem środków publicznych na cele społeczne, a także jest też podstawą i punktem wyjścia do opracowania wniosków aplikacyjnych do programów pomocowych.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2030 jest zespołem prowadzonych równolegle ze sobą działań realizowanych na różnych szczeblach i z wykorzystaniem różnych sił i środków, których wspólnym celem jest poprawa sytuacji osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez zwiększenie zakresu umiejętności społecznych osób objętych działaniami.

Realizacja kierunków polityki społecznej, którą wyznacza Strategia odbywa się zgodnie z zasadą partnerstwa kobiet i mężczyzn w życiu społecznym oraz w atmosferze działań na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji płci i przełamywania stereotypów związanych z płcią.

Analiza danych statystycznych zawiera porównanie wyników uzyskanych dla powiatu łańcuckiego z ościennymi powiatami leżajskim i przeworskim. Powiat rzeszowski z uwagi na znacznie różniący się potencjał pominięto w analizie porównawczej.

1.2. Główne zadania powiatu wynikające z obowiązujących przepisów

Według ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 z późn. zm.) do zadań powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Artykuł 19 pkt 1 Ustawy o pomocy społecznej określa, iż strategia powinna uwzględniać programy pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych oraz inne programy mające na celu integrację osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Tworzenie strategii oparto na aktach prawnych dających podstawy do działań w sferze polityki społecznej:

- ❖ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.) - wskazująca zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania, organizację pomocy społecznej oraz zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.
- ❖ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2022 r. poz. 690 ze zm.) - określająca zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.
- ❖ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2022 r. poz. 447 ze zm.) – wskazująca zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków, zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.
- ❖ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2021 r. poz. 573 ze zm.) – regulująca status prawny oraz prawa i uprawnienia osób niepełnosprawnych.
- ❖ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2020 r. poz. 1057 ze zm.) – określająca m.in. zasady prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych oraz współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi; uzyskiwania przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz funkcjonowania organizacji pożytku publicznego; sprawowania nadzoru nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego; tworzenia i funkcjonowania rad działalności pożytku publicznego
- ❖ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2021 poz. 1249 ze zm.) – określająca zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie; zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
- ❖ Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2021 r. poz. 1119 ze zm.) – określająca m.in. zasady funkcjonowania i zadania Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, działania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi,
- ❖ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2020 poz. 2050 ze zm.) – określająca m.in. zasady i tryb postępowania w zakresie przeciwdziałania

narkomanii; zadania i uprawnienia organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów w zakresie przeciwdziałania naruszeniom prawa dotyczącego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii oraz kary za nieprzestrzeganie przepisów ustawy i określonych rozporządzeń.

W procesie tworzenia i realizacji powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również znaczenie inne akty prawne. Są to m.in.:

- ❖ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. 2022 r. poz. 528 ze zm.),
- ❖ Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. 2020 r. poz. 685 ze zm.) wraz z aktami wykonawczymi,
- ❖ Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. 2020 r. poz. 176 ze zm.), wraz z aktami wykonawczymi,
- ❖ Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2022 r. poz. 615) wraz z aktami wykonawczymi,
- ❖ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. 2020 r. poz. 1359)
- ❖ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. 2021 r. poz. 735 ze zm.), wraz z aktami wykonawczymi,
- ❖ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 2021 r. poz. 1915) , wraz z aktami wykonawczymi,
- ❖ Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082 ze zm.)
- ❖ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. 2021 r. poz. 1285 ze zm.) wraz z aktami wykonawczymi).

1.3. Zgodność z dokumentami strategicznymi

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2030 jest spójna z następującymi dokumentami wyższego rzędu:

- 1) Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju,
- 2) Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR),
- 3) Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej;
- 4) Umową Partnerstwa 2021-2027,
- 5) Długookresową Strategią Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,
- 6) Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- 7) Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego 2030,
- 8) Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030,
- 9) Funduszami Europejskimi dla Podkarpacia 2021-2027,
- 10) Strategią rozwoju województwa - Podkarpackie 2030.

Przed wszystkim strategia rozwiązywania problemów społecznych dla powiatu łańcuckiego pozostaje w spójności z:

❖ **Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju.**

Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju, przyjęta w 2015 przez 193 państwa Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju (SDGs) oraz powiązanych z nimi 169 zadań, które oddają trzy wymiary zrównoważonego rozwoju – gospodarczy, społeczny i środowiskowy:

- Cel 1. Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie,
- Cel 2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo,
- Cel 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt,
- Cel 4. Zapewnić wszystkim wysokiej jakości edukację oraz promować uczenie się przez całe życie,
- Cel 5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt,
- Cel 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi,
- Cel 7. Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie,
- Cel 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi,
- Cel 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność,
- Cel 10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami,
- Cel 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu,
- Cel 12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji,
- Cel 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom,
- Cel 14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony,
- Cel 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymywać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej,
- Cel 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu,
- Cel 17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalnego partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

❖ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR).

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi kraju. Strategia przedstawia nowy model rozwoju – rozwój odpowiedzialny, czyli taki, który budując siłę konkurencyjną z wykorzystaniem nowych czynników wzrostu, zapewnia udział i korzyści wszystkim grupom społecznym zamieszkującym różne miejsca naszego kraju.

Głównym celem wszystkich działań i przedsięwzięć przewidzianych w Strategii jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski, przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Oczekiwanym efektem realizacji Strategii będzie zwiększenie zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Nowy model rozwoju dla Polski nakreślony w Strategii wychodzi naprzeciw oczekiwaniom sformułowanym w Agendzie 2030. Koncepcja trwałego i odpowiedzialnego rozwoju, na której zbudowano Strategię, jest spójna z ambitną wizją Agendy 2030, wizją świata wolnego od ubóstwa, gdzie każdy człowiek ma możliwość korzystania z rozwoju.

- Cel szczegółowy I - Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną;
- Cel szczegółowy II - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony;
- Cel szczegółowy III - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu.

Szczegółową analizę spójności celów Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2030 z poszczególnymi celami tematycznymi Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju przedstawia poniższa tabela:

Tabela 1. Spójność Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 – 2030 ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju

Cele Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 - 2030	Cele Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju		
	Cel 1	Cel 2	Cel 3
Cel strategiczny 1. Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnością		x	x
Cel strategiczny 2. Ograniczanie skali bezrobocia i minimalizacja jego skutków		x	x
Cel strategiczny 3. Ułatwienie osobom starszym funkcjonowania w środowisku lokalnym			x
Cel strategiczny 4. Tworzenie warunków do skutecznego zapobiegania i świadczenia pomocy ofiarom przemocy w rodzinie			x
Cel strategiczny 5. Zmniejszenie liczby osób uzależnionych			x
Cel strategiczny 6. Wzrost liczby osób i organizacji angażujących się w rozwiązywanie problemów społecznych	x	x	x
Cel strategiczny 7. Wspieranie rozwoju instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu			x
Cel strategiczny 8. Poprawa warunków funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi			x

Źródło: Opracowanie własne

**❖ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku.
Ekonomia Solidarności Społecznej.**

„Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej” jest dokumentem służącym realizacji celów dotyczących rozwoju ekonomii społecznej wyznaczonych w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz w strategiach zintegrowanych. Ponadto jest on również wyrazem uporządkowania kierunków interwencji publicznej i działań wpływających na możliwości wykorzystania aktywności podmiotów sektora ekonomii społecznej, w tym spółdzielni, jako instrumentu aktywnej polityki społecznej oraz polityki rozwoju społecznego i lokalnego.

Z tych względów cel strategiczny programu brzmi: „Ekonomia społeczna stanie się istotnym instrumentem aktywnej polityki społecznej, wsparcia rozwoju społecznego oraz lokalnego”. Uwolnienie potencjału sektora ekonomii społecznej wymaga podjęcia konkretnych, uporządkowanych i skoordynowanych działań, dzięki którym rozwijać się będą szczególnie ważne z perspektywy polityk publicznych cechy podmiotów działających w tym sektorze, to jest:

- zdolność do aktywizacji i reintegracji traktowanych podmiotowo osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- koncentrowanie się na potrzebach społeczności lokalnych (oraz bazowanie na jej zasobach);
- działania na rzecz dobra wspólnego przez dostarczanie usług społecznych i wspieranie rozwoju lokalnego;
- samodzielność, samopomoc i samowystarczalność.

W związku z powyższym cel główny programu brzmi: „Do roku 2030 podmioty ekonomii społecznej będą ważnym elementem aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostarczycielami usług społecznych”.

Osiągnięcie celu głównego możliwe będzie dzięki realizacji następujących celów szczegółowych:

1. Wspieranie trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej z samorządem terytorialnym w realizacji usług społecznych.
2. Zwiększenie liczby wysokiej jakości miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
3. Zwiększenie konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej na rynku.
4. Upowszechnienie pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej.

Szczegółową analizę spójności celów „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 – 2030” z poszczególnymi celami „Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej” przedstawia poniższa tabela:

Tabela 2. Spójność Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 - 2030 z Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej

Cele Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej	Cel 1	Cel 2	Cel 3	Cel 4
Cele Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 - 2030				
Cel strategiczny 1. Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnością	x		x	x
Cel strategiczny 2. Ograniczanie skali bezrobocia i minimalizacja jego skutków	x	x		
Cel strategiczny 3. Ułatwienie osobom starszym funkcjonowania w środowisku lokalnym	x			x
Cel strategiczny 4. Tworzenie warunków do skutecznego zapobiegania i świadczenia pomocy ofiarom przemocy w rodzinie	x			
Cel strategiczny 5. Zmniejszenie liczby osób uzależnionych	x			
Cel strategiczny 6. Wzrost liczby osób i organizacji angażujących się w rozwiązywanie problemów społecznych	x		x	x
Cel strategiczny 7. Wspieranie rozwoju instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu	x			
Cel strategiczny 8. Poprawa warunków funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi	x			x

Źródło: Opracowanie własne

❖ Umowa Partnerstwa 2021-2027.

Umowa Partnerstwa (UP) określa strategię wykorzystania funduszy europejskich w ramach polityk unijnych: polityki spójności i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2021-2027.

Zgodnie z propozycją przedstawioną w projektach dokumentów na kolejną perspektywę finansową polityka spójności na lata 2021-2027 ma obejmować następujące fundusze: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) oraz Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Wspólna polityka rybołówstwa obejmuje Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury (EFMRA). Fundusze te wzajemnie się uzupełniają.

Umowa Partnerstwa przedstawia poniższe cele interwencji:

- Cel 1: „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej” (CP1);
- Cel 2: „Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa” (CP2);
- Cel 3: „Lepiej połączona Europa” (CP3);
- Cel 4: „Europa o silniejszym wymiarze społecznym” (CP4);
- Cel 5: „Europa bliższa obywatelom” (CP5);

- Cel 6: „Umożliwienie regionom i obywatelom łagodzenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu” (CP6).

Szczegółową analizę spójności celów Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2030 z poszczególnymi celami tematycznymi Umowy Partnerstwa 2021-2027 przedstawia poniższa tabela:

Tabela 3. Spójność Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 - 2030 z „Umową Partnerstwa 2021-2027”

Cele Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 - 2030	Cele Umowy Partnerstwa 2021-2027					
	Cel 1	Cel 2	Cel 3	Cel 4	Cel 5	Cel 6
Cel strategiczny 1. Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnością				x		
Cel strategiczny 2. Ograniczanie skali bezrobocia i minimalizacja jego skutków				x	x	
Cel strategiczny 3. Ułatwienie osobom starszym funkcjonowania w środowisku lokalnym				x		
Cel strategiczny 4. Tworzenie warunków do skutecznego zapobiegania i świadczenia pomocy ofiarom przemocy w rodzinie				x		
Cel strategiczny 5. Zmniejszenie liczby osób uzależnionych				x		
Cel strategiczny 6. Wzrost liczby osób i organizacji angażujących się w rozwiązywanie problemów społecznych				x		
Cel strategiczny 7. Wspieranie rozwoju instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu				x		
Cel strategiczny 8. Poprawa warunków funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi				x		

Źródło: Opracowanie własne

❖ **Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.**

Celem głównym działań wymienionych w powyższym dokumencie jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu powinno być mierzone, z jednej strony, wzrostem produktu krajowego brutto (PKB) na mieszkańca, a z drugiej zwiększeniem spójności społecznej oraz zmniejszeniem nierówności o charakterze terytorialnym, jak również skalą skoku cywilizacyjnego społeczeństwa oraz innowacyjności gospodarki w stosunku do innych krajów.

Osiągnięcie strategicznego celu kluczowego będzie możliwe dzięki podjęciu działań w trzech obszarach zadaniowych:

- 1) konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), tj.:
  - a) Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna,
  - b) Polska Cyfrowa,
  - c) Kapitał Ludzki,
  - d) Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko;

- 2) równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji), tj.:
  - a) Rozwój regionalny,
  - b) Transport;
- 3) efektywności i sprawności państwa, tj.:
  - a) Kapitał społeczny,
  - b) Sprawne państwo.

❖ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

Celem głównym strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Oznacza to: dorastanie w godnych warunkach, skuteczną edukację, świadczenie pracy, prowadzenie działalności gospodarczej, stałe uczenie się dorosłych, w tym doskonalenie ich kompetencji i kwalifikacji, sprawiedliwy i powszechny dostęp do opieki zdrowotnej, realizowanie się w życiu rodzinnym i społecznym, aktywne spędzanie czasu wolnego, wysoką świadomość ekologiczną, udział w życiu publicznym i politycznym, a także stały rozwój osobisty oraz udział w procesach zmian zachodzących w świecie i Polsce.

Cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych,
- Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej,
- Cel szczegółowy 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy,
- Cel szczegółowy 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

❖ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020.

Cel główny Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 stanowi wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków, który odnosi się do zagadnień jednego z obszarów wpływających na osiągnięcie celów SOR: Kapitał ludzki i społeczny. Powyższy dokument zakłada trzy cele szczegółowe „, które obejmują:

1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne poprzez: usprawnienie mechanizmów wspierania i współpracy instytucji publicznych z obywatelami, Rozwój i wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej.
2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich poprzez: tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmacniania uczestnictwa w kulturze, ochronę dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dzieł kultury, digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury, umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę, wzmocnienie promocji kultury polskiej za granicą.
3. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne poprzez: wzrost udziału sektorów kreatywnych w rozwoju

gospodarczym kraju, rozwój kompetencji zawodowych na potrzeby branż kreatywnych, wzmocnienie potencjału kreatywnego społeczeństwa.

❖ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Strategia ta jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Strategia ta jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Odegra on w nadchodzących latach ważną rolę w procesie programowania środków publicznych, w tym funduszy UE.

KSRR 2030 r. kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich.

W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście przełoży się na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju.

Jednym z celów KSRR jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo. Dlatego w dokumencie wskazano obszary strategicznej interwencji (OSI), które otrzymają szczególne wsparcie (będą to obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).

Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. W związku z tym wspierane będą lokalne przedsiębiorstwa.

W dokumencie przewidziano zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej. Strategia tworzy warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2030 jest również spójna z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022.

❖ **Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027.**

Opublikowana przez Komisję Europejską w maju 2018 r. propozycja pakietu legislacyjnego dla Polityki Spójności na lata 2021-2027, wprowadziła uproszczenie oraz ujednoczenie zasad wykorzystania funduszy UE w latach 2021-2027, w tym m.in. zastąpienie 11 celów tematycznych z perspektywy finansowej 2014-2020, 5 celami polityki bardziej skondensowanymi, które będą determinowały zakres możliwych do realizacji projektów:

1. Bardziej inteligentna Europa,
2. Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa,
3. Lepiej połączona Europa,
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym,
5. Europa bliżej obywateli.

Biorąc pod uwagę kierunek wskazany przez KE i Radę UE nowa perspektywa finansowa będzie nakierowana na pobudzenie innowacyjności i współpracę biznesu z jednostkami naukowo-badawczymi, zrównoważony rozwój uwzględniający zmiany klimatyczne i środowiskowe, transport i cyfryzację, wzmacnianie tzw. „Europy społecznej” oraz zbliżenie do obywateli.

Zgodnie z nimi *program regionalny: Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027* będzie programem dwufunduszowym, współfinansowanym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego+ (EFS+) obejmującym następujące osie priorytetowe:

- Oś Priorytetowa I. *Konkurencyjna i cyfrowa gospodarka* (EFRR),
- Oś Priorytetowa II. *Energia i środowisko* (EFRR),
- Oś Priorytetowa III. *Mobilność i łączność* (EFRR),
- Oś Priorytetowa IV. *Infrastruktura bliżej ludzi* (EFRR),
- Oś Priorytetowa V. *Rozwój zrównoważony terytorialnie* (EFRR),
- Oś Priorytetowa VI. *Kapitał ludzki gotowy do zmian* (EFS+).

W przyszłej perspektywie finansowej zmianie ulegną priorytety w Europejskim Funduszu Społecznym+, który ma być bardziej jednolity i służyć zwiększaniu spójności społecznej i gospodarczej. Fundusz ten odpowiadać ma na wyzwania rynku pracy i wyzwania społeczne, a także stymulować zrównoważony rozwój gospodarczy poprzez inwestowanie w kapitał ludzki.

❖ **Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030.**

Zaprojektowane cele Strategii wskazują efekty pożądane z poziomu rozwoju gospodarczego i społecznego województwa w horyzoncie czasowym.

Cel główny strategii, cele obszarów tematycznych oraz cele szczegółowe priorytetów są odpowiedzią na zdiagnozowane wyzwania rozwojowe regionu z uwzględnieniem koncentracji tematycznej.

Obszary tematyczne i priorytety:

- 1) Gospodarka i nauka - wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa,
- 2) Kapitał ludzki i społeczny - wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców,
- 3) Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska - rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego,
- 4) Dostępność usług - zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych i podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmacniania procesów rozwojowych.

Wśród priorytetów obszaru tematycznego 2. Kapitał ludzki i społeczny, określono cele szczegółowe, którymi są:

- a) Edukacja,
- b) Regionalna polityka zdrowotna,
- c) Kultura i dziedzictwo kulturowe,
- d) Rynek pracy,
- e) Społeczeństwo obywatelskie i kapitał społeczny,
- f) Włączenie społeczne,
- g) Aktywny styl życia i sport.

Obszary tematyczne *Strategii* przedstawiają kierunki zaplanowanych działań między innymi w sferze społecznej, a w szczególności odnoszą się do:

- A) Regionalnej polityki zdrowotnej, co oznacza zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa poprzez poprawę dostępności i jakości funkcjonowania systemu ochrony zdrowia, tj.:
- B) Społeczeństwa obywatelskiego i kapitału społecznego jako wzmocnienie podmiotowości obywateli, rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie ich wpływu na życie publiczne,
- C) Włączenia społecznego poprzez wzrost poziomu adaptacyjności zawodowej i integracji społecznej w regionie.

2. Charakterystyka powiatu łańcuckiego

2.1. Położenie geograficzne i podział administracyjny

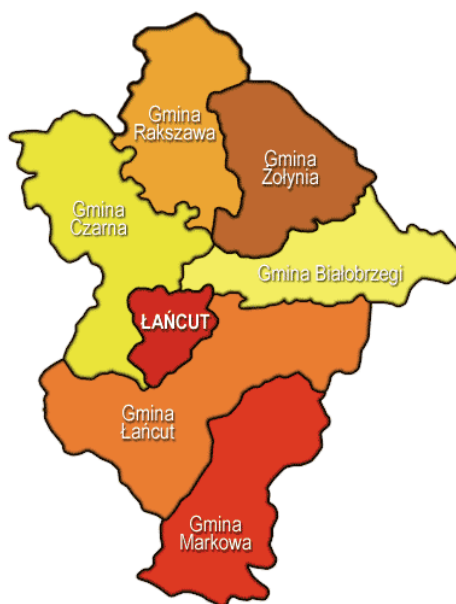
Powiat łańcucki położony jest w południowo-wschodniej części Polski, w centralnej części województwa podkarpackiego. Według stanu na koniec 2021r. powiat zajmował obszar o łącznej powierzchni 452 km² (45 184 ha), co stanowiło 2,53% obszaru województwa podkarpackiego. Obszar powiatu łańcuckiego leży na skraju Pogórza Karpackiego oraz Niziny Sandomierskiej. Przez teren powiatu przepływa rzeka Wisłok. Powiat łańcucki leży ok. 17 km od stolicy województwa podkarpackiego – Rzeszowa i graniczy z następującymi powiatami: rzeszowskim, leżajskim, przeworskim. Obszar powiatu przecina międzynarodowa autostrada A4 i trasa tranzytowa E 40 (droga krajowa nr 94) między Niemcami a Ukrainą z licznymi odgałęzieniami:

- ❖ na południowy wschód w kierunku Kańczugi i północny zachód w kierunku Sokołowa Młp. – droga wojewódzka 881,
- ❖ na południowy zachód w kierunku Dynowa i północny wschód w kierunku Leżajska - droga wojewódzka 877.

Przez gminę Czarna przebiega droga ekspresowa S19, która docelowo będzie przebiegać od granicy z Białorusią do granicy ze Słowacją, przez województwo podlaskie, lubelskie oraz podkarpackie. Przez teren powiatu przebiega również bardzo istotna magistrala kolejowa E 30 z Wrocławia do Przemyśla, a następnie do Kijowa.

W obrębie powiatu znajduje się gmina miejska Łańcut oraz następujące gminy wiejskie: Białobrzegi, Czarna, Łańcut, Markowa, Rakszawa, Żołynia. Stolicą Powiatu łańcuckiego jest miasto Łańcut.

Rysunek 1 Mapa Powiatu łańcuckiego

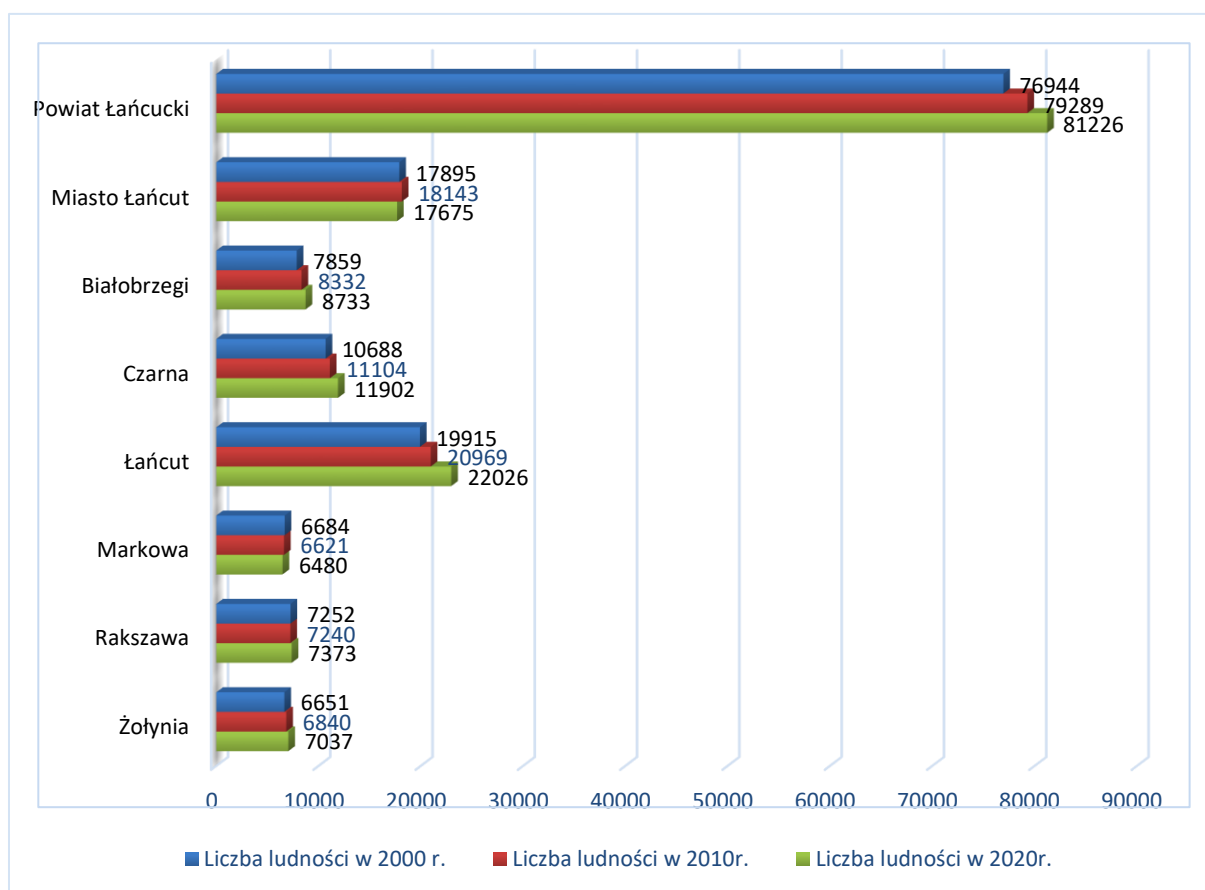

Źródło: Opracowanie własne

2.2. Demografia

W powiecie łańcuckim łączna liczba mieszkańców na koniec 2020r. wyniosła 81 226 co stanowiło 3,8% ogółu liczby mieszkańców województwa podkarpackiego, która wynosiła 2 121 229. Do gmin najbardziej zaludnionych należy gmina wiejska Łącut, gmina miejska Łącut oraz gmina wiejska Czarna.

Wykres 1 Liczba ludności w 2000r., 2010r. i 2020r. w gminach powiatu łańcuckiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Na koniec 2020r. zgodnie z danymi GUS gęstość zaludnienia w powiecie łańcuckim wyniosła 180 os./km². Jest to znacznie wyższa wartość, niż w powiecie leżajskim – 118 os./km² i powiecie przeworskim - 112 os./km² oraz w województwie podkarpackim - 119 os./km². Najwyższą gęstość zaludnienia w powiecie łańcuckim ma gmina miejska Łącut (910 os./km²), gmina wiejska Łącut (207 os./km²) i gmina wiejska Białobrzegi (156 os./km²). W latach 2000-2020 liczba mieszkańców powiatu łańcuckiego wzrosła o 5,6%. Nieznaczną przewagą w badanym okresie charakteryzowała się liczba kobiet. W 2020r. liczba kobiet wynosiła 41 283, zaś liczba mężczyzn wyniosła 39 943.

Tabela 1. Przyrost/spadek liczby ludności w porównaniu do 2000 roku

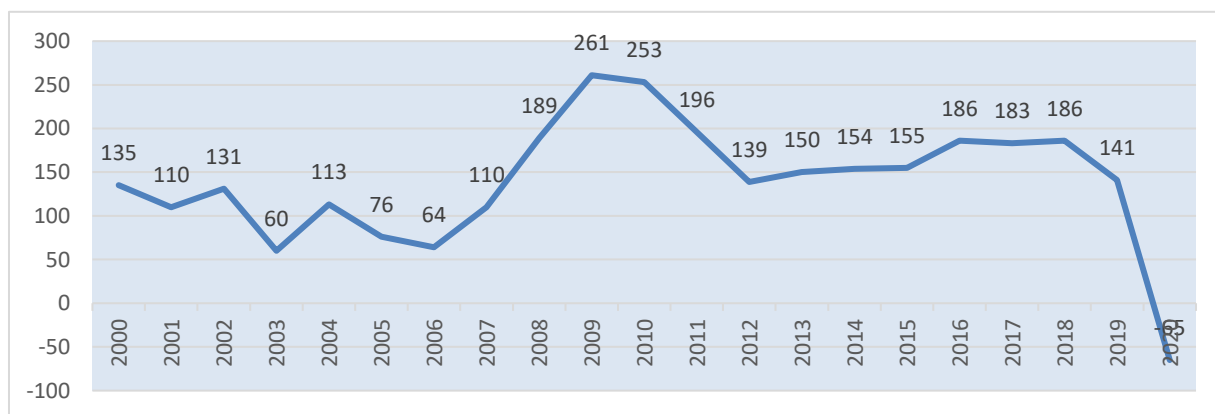
Samorząd	Liczba ludności w 2000 r.	Liczba ludności w 2010r.	Liczba ludności w 2020r.	Przyrost/spadek liczby ludności w latach 2000 - 2020	Przyrost/spadek liczby ludności w latach 2000 - 2020
	osoby	osoby	osoby	osoby	%
Żołynia	6651	6840	7037	386	5,8
Rakszawa	7252	7240	7373	121	1,7
Markowa	6684	6621	6480	-204	-3,1
Łańcut	19915	20969	22026	2111	10,6
Czarna	10688	11104	11902	1214	11,4
Białobrzegi	7859	8332	8733	874	11,1
Miasto Łańcut	17895	18143	17675	-220	-1,2
Powiat Łańcucki	76944	79289	81226	4282	5,6
Województwo Podkarpackie	2101375	2127948	2121229	19854	0,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W latach 2000 – 2020 największy spadek ludności w powiecie łańcuckim odnotowano w gminie Markowa (-3,1%) oraz w mieście Łańcut (-1,2%). W badanym okresie najwyższy wzrost liczby mieszkańców nastąpił w gminie wiejskiej Łańcut (15,3%), gminie Czarna (11,4%), oraz gminie Białobrzegi (11,1%). W powiecie łańcuckim przyrost liczby ludności (5,6%) był wyższy w porównaniu do powiatu leżajskiego oraz przeworskiego, gdzie wyniósł odpowiednio 0,2% i -1,27%, jak również do województwa podkarpackiego (0,9%).

W powiecie łańcuckim przyrost naturalny cechował się zmienną dynamiką, jednak w okresie 2000-2019 osiągał wartości dodatnie, zaś w roku 2020 osiągnął wartość ujemną. Najwyższy wzrost wartości przyrostu naturalnego nastąpił w latach 2006-2009, od 64 do 261. W kolejnych latach charakteryzował się tendencją spadkową, by w latach 2013, 2018 ponownie wzrosnąć. Na koniec 2020r. w powiecie łańcuckim przyrost naturalny był ujemny i wyniósł -65, w powiecie leżajskim -230, zaś w powiecie przeworskim przyrost naturalny wyniósł -239.

Wykres 2. Dynamika przyrostu naturalnego w powiecie łańcuckim w latach 2000-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W dwóch gminach powiatu łańcuckiego na koniec 2020r. przyrost naturalny był dodatni tj. w gminie Łańcut i Czarna, pozostałe miały przyrost naturalny ujemny największy w mieście Łańcut. W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wskaźnik przyrostu powiatu łańcuckiego wyniósł -0,8 W porównaniu do wskaźnika przyrostu naturalnego dla powiatu leżajskiego (-3,32) oraz przeworskiego (-3,06), województwa podkarpackiego (-2,15) i kraju (-3,18) jest to wartość znacznie wyższa.

Saldo migracji w powiecie łańcuckim w latach 2008-2020 charakteryzowało się zmienną dynamiką. Na koniec 2020 r. wyniosło 160 osób, mimo zróżnicowania między poszczególnymi gminami. Saldem migracji ujemnym charakteryzowało się miasto Łańcut (-11 osób) i gmina Markowa (-7osób). Dodatkowo saldo migracji występowało w gminie wiejskiej Łańcut (71 osoby), gminie Czarna (51 osób), gminie Żołyńia (22 osób), gminie Białostrzegi (20 osób) oraz gminie Rakszawa (14 osób). W powiecie leżajskim oraz powiecie przeworskim na koniec 2020r. saldo migracji było ujemne i wyniosło odpowiednio -165 i -177 osób.

Tabela 2. Saldo migracji w powiecie łańcuckim w latach 2008-2020

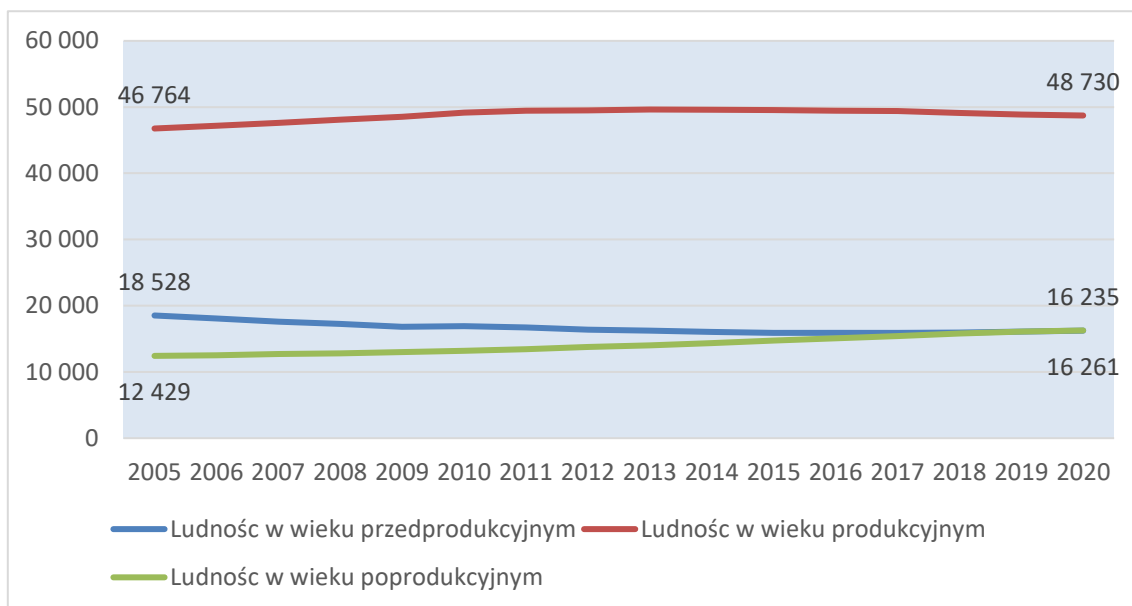
Samorząd	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	os.	os.	os.	os.	os.	os.	os.	os.	os.	os.	os.	os.	os.
Powiat łańcucki	47	37	44	138	-45	38	75	0	19	38	-90	0	160
Łańcut (miasto)	-76	-31	-6	-22	0	-68	-52	0	-73	-12	-40	-60	-11
Białostrzegi	37	29	-5	25	43	29	48	0	0	33	9	-12	20
Czarna	42	-3	41	47	4	66	64	0	26	13	16	24	51
Łańcut	44	61	51	83	-12	33	46	0	44	24	-18	47	71
Markowa	-3	8	-25	-12	-29	-27	-14	0	14	-51	-39	-21	-7
Rakszawa	-13	-23	-12	9	-36	-33	-22	0	18	14	-11	16	14
Żołyńia	16	-4	0	8	-15	38	5	0	0	17	-7	6	22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W 2020 r. ludność w wieku produkcyjnym¹ stanowiła 59,99% ogółu ludności powiatu i wynosiła 48 730 osób. Pozytywnym zjawiskiem jest to, że ten odsetek na przestrzeni lat 2005-2014 ustawicznie wzrastał. Jedynie pomiędzy rokiem 2014 a 2020 spadł o 2,0%. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym na koniec 2020 r. wyniósł 19,99%, (16 235 osób). W latach 2005-2020 wartość ta charakteryzowała się tendencją malejącą, jedynie w latach 2019 – 2020 nastąpił niewielki wzrost. Świadczy to niekorzystnie o potencjale demograficznym powiatu łańcuckiego w dłuższej perspektywie. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wyniósł w 2020 r. 20,02% (16 261 osób). W badanym okresie odsetek ten wzrastał. Liczba kobiet w wieku poprodukcyjnym jest prawie dwukrotnie wyższa niż mężczyzn.

¹ Wiek produkcyjny - to wiek zdolności do pracy, tj. dla mężczyzn grupa wieku 18-64 lata, dla kobiet - 18-59 lat. Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wykres 3. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2005-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W poniższej tabeli umieszczona jest proporcja udziału ekonomicznych grup wieku w liczbie mieszkańców ogółem w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego oraz w województwie podkarpackim.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w 2020r.

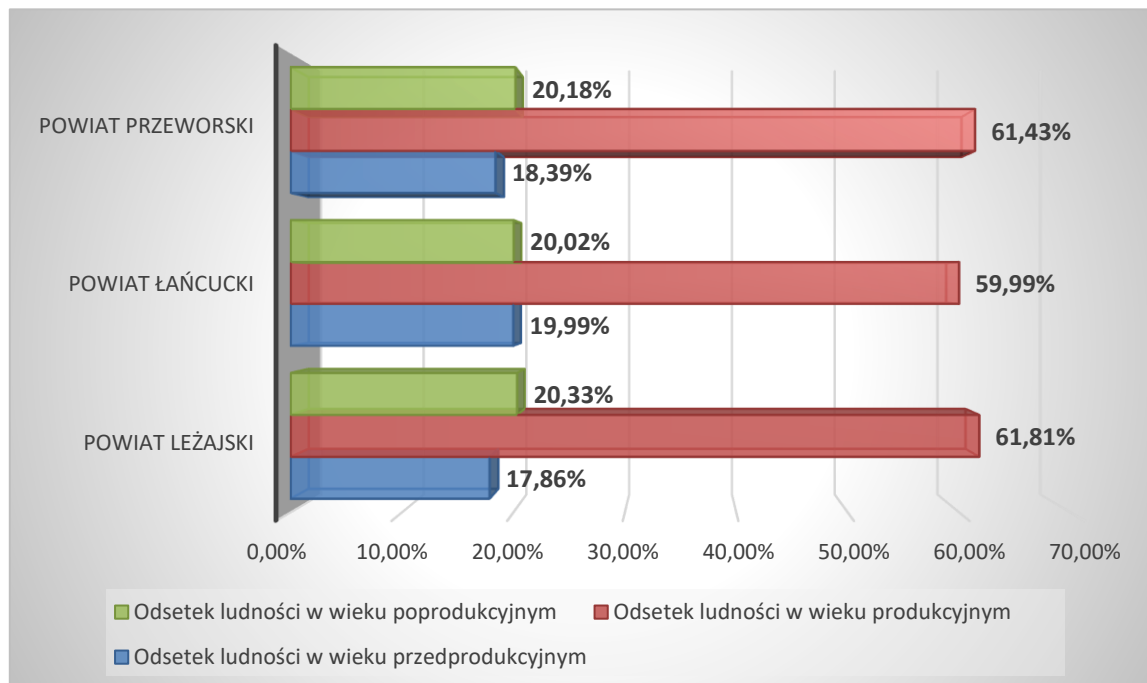
Samorząd	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
Województwo podkarpackie	18,13	61,07	20,79
Powiat łańcucki	19,99	59,99	20,02
Łańcut (miasto)	17,64	57,97	24,39
Białobrzegi	21,04	61,1	17,86
Czarna	20,28	61,95	17,77
Łańcut	20,92	59,54	19,55
Markowa	19,68	60,9	19,43
Rakiszawa	20,9	60,29	18,81
Żołynia	20,51	60,68	18,81

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Z powyższych danych wynika, iż udział osób w wieku produkcyjnym w porównaniu do dwóch pozostałych grup układa się w przybliżeniu równomiernie we wszystkich gminach powiatu łańcuckiego. Większe różnice występują w przypadku osób w wieku przedprodukcyjnym oraz poprodukcyjnym. Pod tym względem najkorzystniejsza sytuacja jest w gminie Czarna, zaś najmniej korzystna jest w gminie miejskiej Łańcut. Rozkład mieszkańców według ekonomicznych

grup wieku powiatu łańcuckiego na koniec 2020r. w porównaniu do powiatu leżajskiego oraz przeworskiego jest bardzo zbliżony, co obrazuje poniższy wykres.

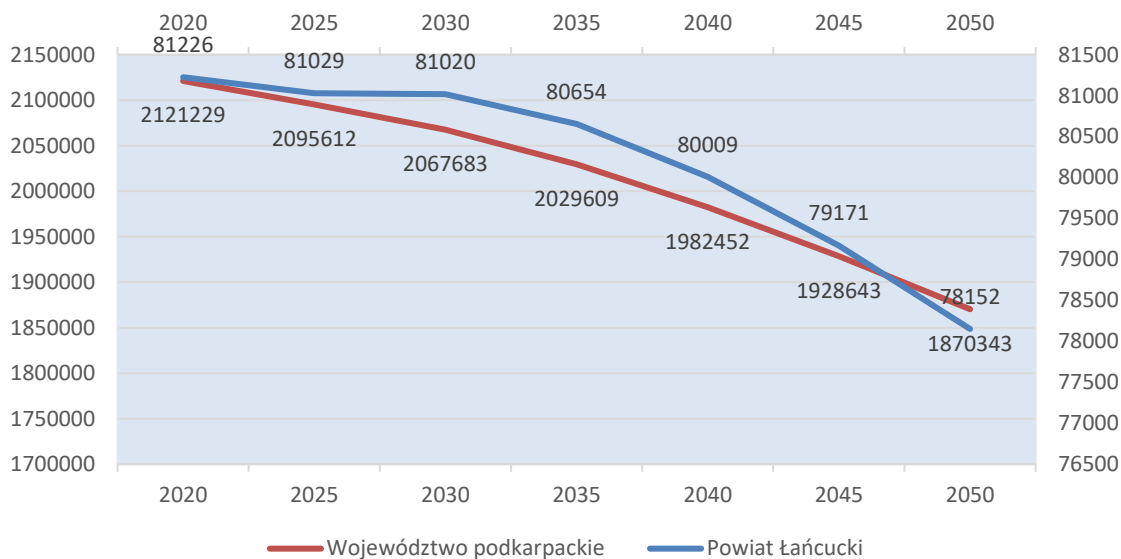
Wykres 4. Rozkład mieszkańców według ekonomicznych grup wieku powiatu łańcuckiego, leżajskiego oraz przeworskiego w 2020r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Zgodnie z prognozą ludności opracowaną w 2014 roku (dane Bank Danych Lokalnych GUS) w perspektywie do 2030 roku liczba mieszkańców województwa podkarpackiego zmniejszy się o 2,5% (z 2 121 229 w 2020r. do 2 067 683 osób w 2030r.), zaś w powiecie łańcuckim zmniejszy się o 0,25% (z 81 226 w 2020r. do 81 020 osób w 2020r.). Do 2050 roku liczba mieszkańców województwa podkarpackiego zmniejszy się o 11,83 % (z 2 121 229 w 2020r. do 1 870 343 osób w 2050r.), zaś w powiecie łańcuckim o 3,78% (z 81 226 w 2020r. do 78 152 osób w 2050r.).

Wykres 5. Prognoza liczby ludności do 2050r. w powiecie łańcuckim i województwie podkarpackim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Podsumowanie

Liczba ludności w powiecie łańcuckim w latach 2000-2020 wzrosła. Przyrost naturalny od 2000r. kształtuje się dodatnio za wyjątkiem roku 2020, a saldo migracji w latach 2008 - 2020. również było dodatnie oprócz lat 2012 i 2018, co wpływa na wzrost liczby mieszkańców. Struktura wiekowa mieszkańców w powiecie łańcuckim jest nieco korzystniejsza niż w województwie podkarpackim, ponieważ cechuje ją większy o 10% odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym. W perspektywie do 2050r. liczba mieszkańców powiatu łańcuckiego spadnie.

Wskaźniki demograficzne powiatu łańcuckiego można określić jako umiarkowanie pozytywne w perspektywie do 2030 roku. Istnieje potencjał rozwojowy na jego obszarze. W związku z tym, dla podtrzymania tych tendencji, szczególnie istotne może być podjęcie działań w zakresie obniżenia bezrobocia oraz podniesienia jakości usług publicznych. Ważna jest również budowa i modernizacja infrastruktury (drogowej, technicznej, transportu publicznego, usług zaspokajających potrzeby wyższego rzędu), która przełoży się na wzrost atrakcyjności osiedlania się w powiecie łańcuckim.

3. Diagnoza problemów społecznych powiatu łańcuckiego

3.1. Bezrobocie

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie podkarpackim, według stanu na koniec grudnia 2021 r., wyniosła 8,2%, zaś w powiecie łańcuckim 10,1%. Wg danych na koniec 2021 r., liczba bezrobotnych w powiecie łańcuckim wyniosła 3 297 osób, z czego 1 635 stanowiły kobiety (47,7%), zaś mężczyźni 1 662 (52,3%).

Wskaźniki udziału bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ze względu na płeć w 2020 r. w powiecie łańcuckim wyniosły: dla kobiet 8,0, a dla mężczyzn 7,0 i były wyższe od średniej województwa podkarpackiego, które wyniosły odpowiednio 7,6 i 6,0. W porównaniu z powiatem leżajskim wartość wskaźnika zarówno dla kobiet jak i mężczyzn była niższa, natomiast w porównaniu z powiatem przeworskim wartość wskaźnika dla kobiet była niższa, zaś wartość wskaźnika dla mężczyzn była na takim samym poziomie. Najniższe wskaźniki udziału bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ze względu na płeć uzyskała gmina wiejska Łańcut tj. dla kobiet 7,1, a dla mężczyzn gmina Markowa: 6,0, natomiast najwyższe miała gmina wiejska Rakszawa, tj. dla kobiet 10,6, a dla mężczyzn 7,8 podobnie jak gmina Czarna.

Tabela 4. Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ze względu na płeć w latach 2016-2020 (%)

Samorząd	Mężczyźni					Kobiety				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Województwo podkarpackie	7,2	6,0	5,4	5,0	6,0	9,0	7,8	7,3	6,6	7,6
Powiat łańcucki	9,1	7,0	6,5	6,0	7,0	9,3	7,5	7,7	6,7	8,0
Łańcut (miasto)	8,0	6,7	6,0	5,7	6,8	8,8	7,2	7,1	6,1	7,7
Białobrzegi	9,3	6,1	6,8	6,5	6,8	10,9	8,8	8,4	7,9	7,5
Czarna	10,1	7,6	7,5	6,4	7,8	9,7	8,5	8,2	6,9	8,9
Łańcut	7,7	6,3	5,8	5,2	6,6	7,7	6,1	7,0	5,6	7,1
Markowa	9,2	7,0	6,3	5,9	6,0	8,3	6,7	7,2	6,7	7,2
Rakszawa	12,5	9,3	8,3	7,3	7,8	12,3	10,5	9,7	8,3	10,6
Żołynia	11,1	7,4	6,3	7,0	7,6	10,5	7,4	8,6	7,5	8,9
Powiat przeworski	9,2	7,8	6,8	6,7	7,0	12,4	11,5	10,2	9,8	10,4
Powiat leżajski	9,1	8,4	7,7	6,9	8,2	10,4	9,9	9,0	8,9	10,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Analizując ostatnią dekadę, liczba osób bezrobotnych w powiecie łańcuckim wahała się nieznacznie. W latach 2011-2013 nastąpił wzrost liczby osób bezrobotnych, natomiast od 2014 roku zauważalna jest tendencja spadkowa. Na przestrzeni lat 2011-2013 liczba bezrobotnych wzrosła o 17,4% (z 5 442 do 6 391 osób). W 2021r. liczba bezrobotnych w powiecie spadła o 9,5% w stosunku do roku poprzedniego i osiągnęła liczbę 3 297 osób.

Tabela 5. Bezrobotni zarejestrowani według płci w powiecie łańcuckim w latach 2011-2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Powiat łańcucki ogółem	5 442	6 027	6 391	5 800	4 691	4 561	3 580	3 482	3 089	3 644	3 297
w tym mężczyźni	2 705	3 264	3 455	3 091	2 489	2 399	1 832	1 701	1 565	1 818	1 662
w tym kobiety	2 737	2 763	2 936	2 709	2 202	2 162	1 748	1 781	1 524	1 826	1 635

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Zgodnie z danymi GUS na koniec 2021 r. największy odsetek osób bezrobotnych dotyczył grupy wiekowej 25-34 lata – 29,3%. Z kolei w województwie podkarpackim niewiele mniej - 28,3%. Wysokim wskaźnikiem bezrobocia cechuje się również grupa wiekowa 35-44 lata - 25,1%. W latach 2019-2021 spadł udział osób bezrobotnych w grupie wiekowej 24 lata i mniej (1,2 punkty procentowe), 25-34 (0,8 punktu procentowego), zaś wzrósł w grupach: 35-44, 45-54, , odpowiednio o 1,8 punktów procentowych oraz 0,7 punktu procentowego.

Tabela 6 Bezrobotni według wieku w latach 2019-2021

Samorząd	2019		2020		2021	
	osoba	%	osoba	%	osoba	%
ogółem						
Woj. podkarpackie	75 455	100%	87 326	100%	77 291	100%
Powiat łańcucki	3 089	100%	3 644	100%	3 297	100%
24 lata i mniej						
Woj. podkarpackie	10 295	13,6%	12 015	13,8%	9 878	12,8%
Powiat łańcucki	477	15,4%	534	14,7%	468	14,2%
25-34						
Woj. podkarpackie	22 239	29,5%	25 540	29,2%	21 884	28,3%
Powiat łańcucki	930	30,1%	1 098	30,1%	967	29,3%
35-44						
Woj. podkarpackie	17 848	23,7%	21 315	24,4%	19 369	25,1%
Powiat łańcucki	719	23,3%	890	24,4%	826	25,1%
45-54						
Woj. podkarpackie	13 553	18,0%	15 713	18,0%	14 464	18,7%
Powiat łańcucki	508	16,4%	611	16,8%	565	17,1%
55 i więcej						
Woj. podkarpackie	11 520	15,3%	12 743	14,6%	11 696	15,1%
Powiat łańcucki	455	14,7%	511	14,0%	471	14,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Zgodnie z podziałem bezrobotnych w powiecie łańcuckim ze względu na okres pozostawania bezrobotnym największą grupę stanowią osoby nie posiadające pracy powyżej 2 lat, a także takie, które poszukują pracy od 3 miesięcy i mniej. W 2021 r. w powiecie łańcuckim na 3 297 bezrobotnych, 51,6% stanowią osoby, które pozostają bez pracy powyżej 1 roku.

Tabela 7. Bezrobotni według okresu pozostawania bezrobotnym w latach 2019-2021

Samorząd	2019		2020		2021	
	osoba	%	osoba	%	osoba	%
ogółem						
Woj. podkarpackie	75 455	100%	87 326	100%	77 291	100%
Powiat łańcucki	3 089	100%	3 644	100%	3 297	100%
3 miesiące i mniej						
Woj. podkarpackie	20 782	27,5%	18 518	21,2%	17 048	22,1%
Powiat łańcucki	882	28,6%	784	21,5%	752	22,8%
3-6 miesięcy						
Woj. podkarpackie	10 484	13,9%	12 060	13,8%	9 324	12,1%
Powiat łańcucki	447	14,5%	529	14,5%	412	12,5%
6-12 miesięcy						
Woj. podkarpackie	10 726	14,2%	16 194	18,5%	10 257	13,3%
Powiat łańcucki	448	14,5%	722	19,8%	433	13,1%
powyżej 12 miesięcy*						
Woj. podkarpackie	33 463	44,3%	40 554	46,4%	40 662	52,6%
Powiat łańcucki	1 312	42,5%	1 609	44,2%	1 700	51,6%
*w tym 12-24 miesięcy						
Woj. podkarpackie	10 981	14,6%	15 806	18,1%	13 909	18,0%
Powiat łańcucki	442	14,3%	668	18,3%	638	19,4%
*w tym powyżej 24 miesięcy						
Woj. podkarpackie	22 482	29,8%	24 748	28,3%	26 753	34,6%
Powiat łańcucki	870	28,2%	941	25,8%	1 062	32,2%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Tabela 8. Bezrobotni według miejsca zamieszkania w latach 2019-2021

Samorząd	2019	2020	2021
Województwo podkarpackie	75 455	87 326	77 291
Powiat łańcucki	3 089	3 644	3 297
Łańcut (miasto)	612	738	628
Białobrzegi	379	378	344
Czarna	491	614	552
Łańcut	704	897	822
Markowa	248	260	223
Rakiszawa	347	405	398
Żołynia	308	352	330

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W 2020 r. analiza struktury bezrobotnych ze względu na miejsce zamieszkania wykazała, iż najwyższy udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym był w gminach: Rakszawa (9,1%), Czarna (8,3%) i Żołynia (8,2%). Na przestrzeni lat 2017-2020 w większości gmin powiatu łańcuckiego stopa bezrobocia ulegała wahaniom i niewielkim wzrostom. Tylko w trzech gminach odnotowano nieznaczny spadek osób bezrobotnych, tj.: w gminie Białobrzegi, Markowa i Rakszawa.

Tabela 9. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2017-2020 (%)

Samorząd	2017	2018	2019	2020
Województwo podkarpackie	6,8	6,3	5,8	6,7
Powiat łańcucki	7,2	7,1	6,3	7,5
Łańcut (miasto)	6,9	6,5	5,9	7,2
Białobrzegi	7,3	7,5	7,1	7,1
Czarna	8,0	7,8	6,7	8,3
Łańcut	6,2	6,4	5,4	6,8
Markowa	6,9	6,7	6,3	6,6
Rakszawa	9,9	9,0	7,8	9,1
Żołynia	7,4	7,4	7,2	8,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Zgodnie z opracowaniem „Barometr zawodów 2021. Raport podsumowujący badanie w województwie podkarpackim”, rynek pracy w powiecie łańcuckim w niektórych zawodach od kilku lat jest wysoce nadwyżkowy (np. architekt krajobrazu, biolog, biotechnolog, biochemik, ekonomista, filozof, historyk, politolog i kulturoznawca, fizjoterapeuta i masażysta, monter elektronik, prawnik, psycholog i psychoterapeuta, specjalista administracji publicznej, specjalista elektroniki, automatyki i robotyki).

Do zawodów deficytowych na terenie powiatu łańcuckiego, na przełomie III i IV kwartału 2020 roku należały m.in.:

- administrator stron internetowych,
- betoniarz i zbrojarz,
- blacharz i lakiernik samochodowy,
- brukarz,
- cieśla i stolarz budowlany,
- dekarz i blacharz budowlany,
- diagnosta samochodowy,
- inżynier budownictwa,
- kelner i barman,
- kierowca samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych,
- kierownik budowy,
- kierownik ds. produkcji,
- kierownik ds. zarządzania i obsługi biznesu,
- krawiec i pracownik produkcji odzieży,
- lakiernik,

- lekarz,
- logopeda i audiofonolog,
- magazynier,
- masarz i przetwórcza ryb,
- mechanik pojazdów samochodowych,
- murarz i tynkarz,
- nauczyciel praktycznej nauki zawodu,
- nauczyciel przedmiotów zawodowych,
- nauczyciel szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych,
- ogrodnik i sadownik,
- operator i mechanik sprzętu do robót ziemnych,
- operator maszyn rolniczych i ogrodniczych,
- operator urządzeń dźwigowo-transportowych,
- opiekun osoby starszej lub niepełnosprawnej,
- piekarz,
- pielęgniarka i położna,
- pracownik ds. techniki dentystycznej,
- pracownik przetwórstwa metali,
- pracownik robót wykończeniowych w budownictwie,
- pracownik socjalny,
- projektant i administrator baz danych, programista,
- projektant wzornictwa przemysłowego i operator CAD,
- ratownik medyczny,
- robotnik budowlany,
- robotnik obróbki drewna i stolarz,
- rolnik i hodowca,
- samodzielny księgowy,
- spawacz,
- specjalista ds. organizacji produkcji,
- szef kuchni,
- ślusarz,
- tapicer.

W latach 2020 - 2021 odnotowano zjawisko pandemii, które wpłynęło na sytuację na rynku pracy. Nastąpił znaczny spadek ofert pracy zgłoszonych do publicznego pośrednictwa Powiatowych Urzędów Pracy. Jednocześnie zjawisko braku pracowników w niektórych sektorach gospodarki uległo znacznemu nasileniu, co dotyczyło np. rolnictwa.

Średnia liczba bezrobotnych przypadających na jedno wolne miejsce pracy i aktywizacji zawodowej (w miesiącu) w 2020r. w powiecie łańcuckim wyniosła 37 i jest wyższa zarówno od średniej dla województwa podkarpackiego (27), jak i powiatu przeworskiego (27). W porównaniu do powiatu leżajskiego (39) wartość wskaźnika jest niższa.

W powiecie łańcuckim oraz przeworskim w 2020 r. nie było zgłoszeń zwolnień z przyczyn niedotyczących pracowników. W powiecie leżajskim takich zgłoszeń było 33, a w całym województwie 4 716.

Promocja zatrudnienia

W województwie podkarpackim w I półroczu 2021 r. środki z Funduszu Pracy na aktywne formy promocji zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu oraz interwencje, w związku z pandemią w ramach pomocy dla pracodawców, wydatkowano łącznie 366,20 mln zł, jest to kwota o wiele niższa, niż w roku poprzednim, kiedy wynosiła 621,96 mln zł.

Tabela 10. Wydatki realizowane z Funduszu Pracy w województwie podkarpackim w I półroczu 2020 r. oraz w I półroczu 2021 r. (w mln zł)

Kategorie wydatków	I półrocze 2020	% do ogółem	I półrocze 2021	% do ogółem
Ogółem	621,96	100,00	366,20	100,00
Zasiłki dla bezrobotnych	72,12	11,60	103,19	28,18
Formy wsparcia zatrudnienia (ogółem)	540,04	86,83	249,71	68,19
Aktywne formy promocji zatrudnienia	50,85	8,18	89,94	24,56
<i>z aktywnych form:</i>				
- staże	20,57	3,31	28,92	7,90
- szkolenia	0,56	0,09	0,73	0,20
- prace interwencyjne	6,35	1,02	8,72	2,38
- roboty publiczne	3,44	0,55	6,42	1,75
- środki na podjęcie działalności gospodarczej	9,13	1,47	23,11	6,31
- środki dla pracodawców na wyposażenie i doposażenie stanowisk pracy	4,04	0,65	11,21	3,06
- stypendia i składki na ubezpieczenia społeczne	0,36	0,06	0,61	0,17
Pozostałe aktywne formy	6,40	1,03	10,22	2,79
Środki wydatkowane z Funduszu Pracy w ramach interwencji w związku z COVID-19	489,19	78,65	159,77	43,63
Inne	9,80	1,58	13,3	3,63

Źródło: „Analiza sytuacji na rynku pracy w województwie podkarpackim w I półroczu 2021 r.”, Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, Rzeszów 2021

Największa liczba osób objętych wsparciem w ramach aktywnych form promocji zatrudnienia w I półroczu 2020 r. w województwie podkarpackim, powiecie łańcuckim, leżajskim i przeworskim to liczba bezrobotnych skierowanych na staż, odpowiednio 4 065 (42,2% osób objętych wsparciem), 163 (32,9% osób objętych wsparciem), 283 (42,4% osób objętych wsparciem), 266 (52,2% osób objętych wsparciem).

Tabela 11. Liczba osób objętych wsparciem w ramach aktywnych form promocji zatrudnienia w okresie I półrocza 2021 r.

Aktywne formy promocji zatrudnienia	Województwo podkarpackie		Powiat łańcucki		Powiat przeworski		Powiat leżajski	
	os.	%	os.	%	os.	%	os.	%
Osoby zatrudnione przy pracach interwencyjnych	1 999	20,7	109	22,1	162	24,4	36	7,0
Osoby zatrudnione przy robotach publicznych	1 149	11,9	69	13,9	106	15,9	102	20,0
Bezrobotni skierowani na staż	4 065	42,2	163	32,9	283	42,4	266	52,2
Bezrobotni, którzy rozpoczęli prace społecznie użyteczne	546	5,7	31	6,3	47	7,0	31	6,1

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2030

Bezrobotni, którzy podjęli działalność gospodarczą	1 041	10,8	73	14,7	36	5,4	49	9,6
Podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów utworzenia stan. pracy	835	8,7	50	10,1	33	4,9	26	5,1
Razem	9 635,00	100%	495	100%	667	100%	510	100%

Źródło: „Analiza sytuacji na rynku pracy w województwie podkarpackim w I półroczu 2021 r.”, Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, Rzeszów 2021

Środki finansowe będące w dyspozycji PUP w Łąncucie w 2021 r. dały możliwość stworzenia szerokiej palety programów rynku pracy skierowanych do osób bezrobotnych oraz pracodawców w formie subsydiów płacowych.

W celu złagodzenia negatywnych skutków pandemii COVID-19 PUP kontynuował realizację zadań mających na celu wsparcie przedsiębiorstw, organizacji pozarządowych i kościelnych osób prawnych.

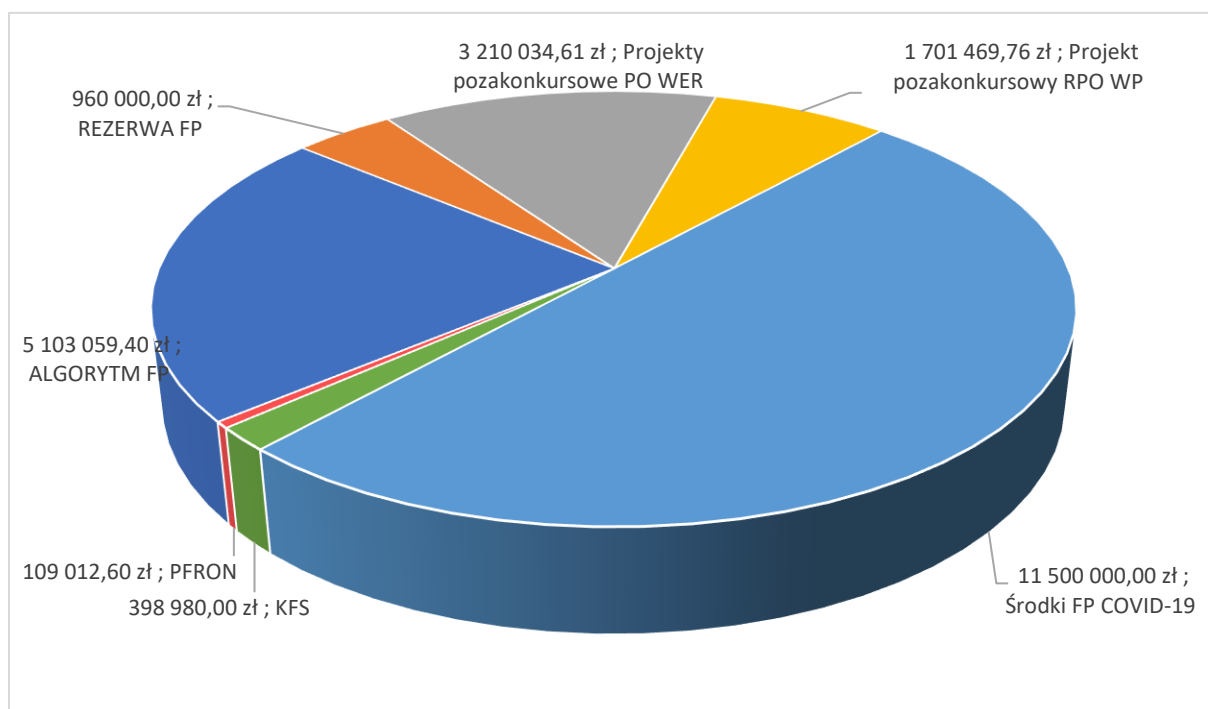
W 2021 roku PUP Łącut otrzymał środki finansowe z: Funduszu Pracy, Europejskiego Funduszu Społecznego, Krajowego Funduszu Szkoleniowego oraz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w łącznej wysokości 22 982 556,37 zł.

Tabela 15. Źródła finansowania działań PUP w 2021 r.

Źródło pochodzenia środków finansowych	Kwota otrzymanych środków (zł)
Algorytm FP	5 103 059,40
Rezerwa Ministra FP	960 000,00
Projekty pozakonkursowe PO WER	3 210 034,61
Projekt pozakonkursowy RPO WP	1 701 469,76
Środki FP COVID-19	11 500 000,00
w tym:	
PO WER –	206 321,66
KFS	398 980,00
PFRON	109 012,60
RAZEM	22 982 556,37

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Łąncucie za 2021r.

Wykres 6. Struktura źródeł finansowania działań PUP w 2021 r.

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Łańcucie za 2021r.

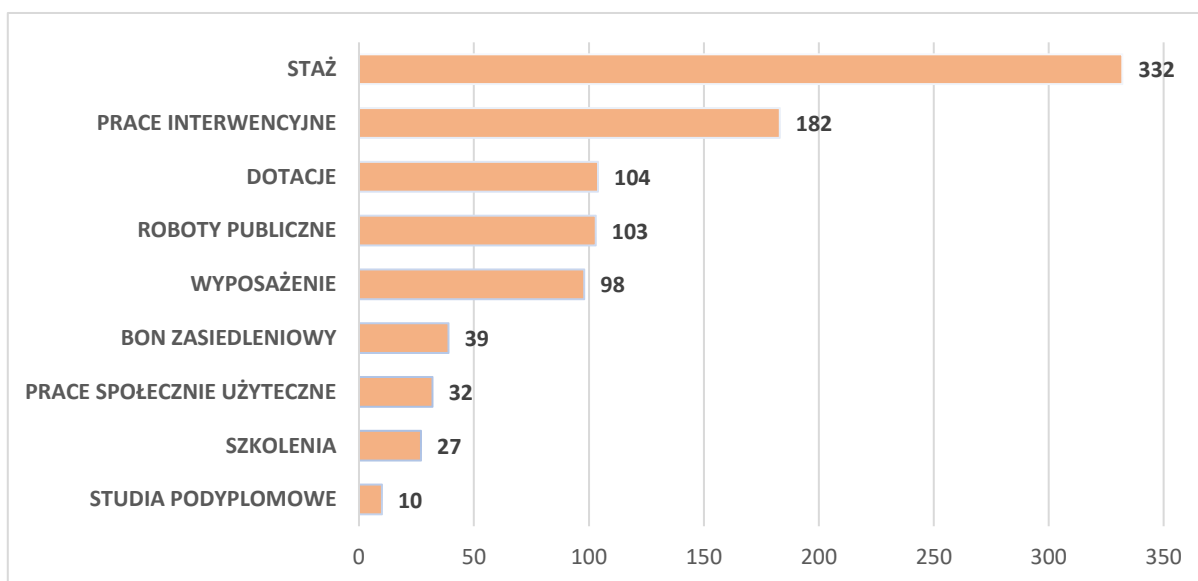
W 2021 r. objęto wsparciem 927 osób bezrobotnych z terenu Powiatu Łańcuckiego. Najpopularniejszymi instrumentami wsparcia okazały się staże, prace interwencyjne, tworzenie przez pracodawców nowych miejsc zatrudnienia w ramach refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy oraz podejmowanie działalności gospodarczej w oparciu o środki przeznaczone na ten cel.

Tabela 16. Liczba skierowanych osób bezrobotnych na poszczególne formy wsparcia w 2021 r.

Forma wsparcia	Liczba skierowanych osób
Staż	332
Prace interwencyjne	182
Roboty publiczne	103
Dotacje	104
Prace społecznie użyteczne	32
Wyposażenie	98
Szkolenia	27
Studia podyplomowe	10
Bon zasiedleniowy	39
RAZEM	927

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Łańcucie za 2021r.

Wykres 7. Uczestnicy realizowanych programów rynku pracy w 2021 r.

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Łąncucie za 2021r.

Wydatki poniesione przez PUP Łąncut w 2021 roku:

1. Programy finansowane z FP i EFS	10 964 558,60 zł
2. Zadania COVID-19	5 789 141,14 zł
3. Zadania realizowane w ramach KFS	398 979,60 zł
4. Programy realizowane z PFRON	109 012,60 zł
Razem	17 261 691,94 zł

Podsumowanie

W powiecie łąncuckim rynek pracy charakteryzuje się niskim wskaźnikiem zatrudnienia (znacznie niższym niż w województwie podkarpackim) oraz stopą bezrobocia tylko nieznacznie wyższą od wskaźnika dla województwa podkarpackiego. W latach 2011-2021 liczba osób bezrobotnych spadła, co należy odczytywać pozytywnie.

Największy odsetek wśród bezrobotnych stanowiła grupa wiekowa 25-34 lata oraz grupa osób pozostających bez pracy powyżej 2 lat. W okresie 2014 - 2020 w powiecie łąncuckim liczba ofert pracy spadła o 20,6%.

Najpopularniejszymi instrumentami wsparcia rynku pracy okazały się staże, prace interwencyjne, tworzenie przez pracodawców nowych miejsc zatrudnienia w ramach refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy oraz podejmowanie działalności gospodarczej w oparciu o środki przeznaczone na ten cel. W porównaniu do danych dla województwa podkarpackiego, w powiecie łąncuckim większy odsetek bezrobotnych kierowano na staże oraz do zatrudnienia przy pracach interwencyjnych.

Wskaźniki bezrobocia w powiecie łąncuckim w latach objętych strategią będą mogły charakteryzować się trendem pozytywnym pod warunkiem wdrożenia działań m.in. w zakresie wspierania istniejących oraz powstawania nowych firm i nowych miejsc pracy, organizowania aktywnych form zwalczania bezrobocia, podnoszenia kwalifikacji zawodowych mieszkańców.

3.2. Niepełnosprawność

Jednym z istotnych problemów społecznych powiatu łańcuckiego jest niepełnosprawność. Zgodnie z definicją sformułowaną przez Światową Organizację Zdrowia (WHO): „Osoba niepełnosprawna to osoba, u której istotne uszkodzenia i obniżenie sprawności funkcjonowania organizmu powodują uniemożliwienie, utrudnienie lub ograniczenie sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie, biorąc pod uwagę takie czynniki jak płeć, wiek oraz czynniki zewnętrzne”.²

W ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2011, Nr 127, poz. 721 z późn. zm.), definicja osoby niepełnosprawnej jest następująca: „Niepełnosprawność, oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy”. Ustawa określa 3 stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany, lekki.

Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającej, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.

Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

W Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych (Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 roku): „Sejm RP uznaje, że osoby niepełnosprawne, czyli osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi, mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji”.

Zgodnie z definicją GUS osoba niepełnosprawna to „osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osoba, która takiego orzeczenia nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku”. Niepełnosprawność badana jest w oparciu o 2 kryteria:

- ❖ prawne (formalne) – osoba niepełnosprawna prawnie - osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony,

---

² <http://www.unic.un.org.pl/niepelnosprawnosc/definicja.php>

- ❖ subiektywne (samoocena) – osoba niepełnosprawna biologicznie - osoba, która odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku, ale nie posiada prawnego orzeczenia niepełnosprawności.

W celu orzekania o niepełnosprawności powołane są **powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności**, jako pierwsza instancja oraz **wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności**, jako druga instancja.

W powiecie łańcuckim wydawaniem orzeczeń o niepełnosprawności zajmuje się Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, który ma swoją siedzibę przy ul. Piłsudskiego 70/5 w Łąncucie. Liczba wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności w latach 2019-2021 w powiecie łańcuckim spadła, zarówno dla osób powyżej 16-go roku życia (o 16,1%) jak i poniżej 16-go roku życia (o 4.8%).

Tabela 12. Liczba wniosków o wydanie orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w powiecie łańcuckim w latach 2019-2021

Wnioski o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności:	2019	2020	2021
Osoby powyżej 16-go roku życia	1 913	1 424	1 605
Osoby poniżej 16-go roku życia	269	306	256

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Łąncucie

W 2021r. w powiecie łańcuckim największa liczba osób powyżej 16-go roku życia, ubiegających się o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności została zaliczona do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności – 719 osób (46,1% osób, które otrzymały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności). Następnie do znacznego stopnia niepełnosprawności – 464 osób (29,7% osób, które otrzymały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności) oraz stopnia lekkiego – 378 osób (24,2% osób, które otrzymały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności). W przypadku osób poniżej 16-go roku życia w 2021r. 95,7% osób otrzymało zaliczenie do osób niepełnosprawnych.

Tabela 13 Sposób załatwienia wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16-go roku życia w powiecie łańcuckim w latach 2019-2021

Sposób załatwienia sprawy	2019	2020	2021
Stopień znaczny	496	360	464
Stopień umiarkowany	895	683	719
Stopień lekki	455	342	378
Orzeczenie o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych	56	30	25
Odmowa wydania orzeczenia	32	16	19
Umorzenie postępowania	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Łąncucie

Tabela 14 Sposób załatwienia wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla osób poniżej 16-go roku życia w powiecie łańcuckim w latach 2019-2021

Sposób załatwienia sprawy	2019	2020	2021
Zaliczenie do osób niepełnosprawnych	273	320	265
Niezaliczenie do osób niepełnosprawnych	7	16	12
Odmowa wydania orzeczenia	2	4	1
Umorzenie postępowania	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Łąncucie

W latach 2019-2021 w powiecie łańcuckim spadła liczba wydanych legitymacji dla osób powyżej 16-go roku życia (o 24,2%), zaś dla osób poniżej 16-go roku życia (o 2,3%).

Tabela 20. Liczba wydanych legitymacji w powiecie łańcuckim w latach 2019-2021

Liczba wydanych legitymacji :	2019	2020	2021
Osobom powyżej 16-go roku życia	252	142	191
Osobom poniżej 16-go roku życia	43	35	42

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Łąncucie

Do równoważnych orzeczeń o niepełnosprawności należą orzeczenia **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych** z zakresu: całkowitej niezdolności do pracy, niezdolności do samodzielnej egzystencji, częściowej niezdolności do pracy oraz celowości przekwalifikowania.

Osobą niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Osobą całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy. Osobą częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. W przypadku stwierdzenia naruszenia sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, orzeka się niezdolność do samodzielnej egzystencji.³

Lekarze orzecznicy na terenie województwa podkarpackiego działają w Oddziale ZUS w Rzeszowie oraz Oddziale ZUS w Jaśle.

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego również wydaje równoważne orzeczenia o niepełnosprawności - orzeczenia o stałej lub długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

Na terenie województwa podkarpackiego Oddział Regionalny Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego znajduje się w Rzeszowie i obsługuje m.in. mieszkańców miejscowości i gmin: Białobrzegi, Czarna, Łącut, Markowa. Podlega mu Placówka Terenowa, która obsługuje m.in. mieszkańców miejscowości i gmin: Rakszawa, Żołyńnia

³ Oficjalny Serwis Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (<http://www.zus.pl/default.asp?p=4&id=415>)

Tabela 15 Równoważne orzeczenia stopnia niepełnosprawności

Orzeczenia Powiatowych Zespołów ds. Orzekania o Niepełnosprawności	Orzecznictwo lekarzy orzeczników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych	Orzecznictwo rentowe Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
Znaczny stopień niepełnosprawności	Całkowita niezdolność do pracy oraz samodzielnej egzystencji	Stała albo długotrwała niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym z prawem do zasiłku pielęgnacyjnego
Umiarkowany stopień niepełnosprawności	Całkowita niezdolność do pracy	
Lekki stopień niepełnosprawności	Częściowa niezdolność do pracy, celowość przekwalifikowania	Stała albo długotrwała niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym połączona bez prawa do zasiłku pielęgnacyjnego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 1997 nr 123 poz. 776)

Na terenie powiatu łańcuckiego funkcjonuje kilka instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, m.in. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łąncucie. Do zadań PCPR w Łąncucie wykonywanych z zakresu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych należy w szczególności:

- ❖ opracowanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i przestrzegania praw osób niepełnosprawnych,
- ❖ współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowaniu i realizacji w/w programów,
- ❖ podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności,
- ❖ współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej tych osób,
- ❖ dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- ❖ dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- ❖ dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- ❖ dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- ❖ dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej,
- ❖ przygotowywanie dokumentacji dotyczącej zlecenia zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych,
- ❖ dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza –przewodnika,
- ❖ dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego dla instytucji.

Na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie łańcuckim działa Powiatowa Społeczna Rada do spraw Osób Niepełnosprawnych. Pomoc osobom niepełnosprawnym świadczona jest

również przez Dom Pomocy Społecznej dla Osób w Podeszłym Wieku oraz dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie w Łąncucie, Środowiskowy Dom Samopomocy w Łąncucie z Filią w Rakszawie oraz Warsztaty Terapii Zajęciowej w Białobrzegach, Niepubliczny Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy w Wysokiej oraz organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu.

Podsumowanie

W 2021r. 2,2% mieszkańców powiatu łąncuckiego zostało zaliczonych do osób niepełnosprawnych, a 1,9% otrzymało orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. W powiecie łąncuckim w latach 2019-2021 spadła ilość wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności oraz liczba wydanych orzeczeń. Najwięcej osób otrzymało orzeczenie z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności. Liczba wydanych legitymacji dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia w badanym okresie spadła (o 24,2%), a w przypadku osób poniżej 16 roku życia spadła (o 2,3%). W powiecie łąncuckim funkcjonują instytucje wspomagające osoby niepełnosprawne, m.in. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

W latach objętych strategią prognozy w zakresie rozwoju działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie łąncuckim mogą być pozytywne, jeżeli kontynuowane będą takie działania jak m.in. likwidacja barier architektonicznych i technicznych, upowszechnienie wiedzy o możliwościach pomocy, działania na rzecz zatrudniania asystentów, powstawania poradni rehabilitacyjnych i organizowania turnusów rehabilitacyjnych.

3.3. Niewydolność opiekuńczo-wychowawcza

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej: *piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców*. Piecza zastępcza zapewnia:

1. Pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym;
2. Przygotowanie dziecka do:
  - a. godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
  - b. pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
  - c. nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;
3. Zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Do form rodzinnej pieczy zastępczej należy:

1. Rodzina zastępcza:

- a. spokrewniona,
  - b. niezawodowa,
  - c. zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna;
2. Rodzinny dom dziecka.

Rodzinę zastępczą lub **rodzinny dom dziecka** tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej. **Rodzinę zastępczą spokrewnioną** tworzą małżonkowie lub osoba, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. **Rodzinę zastępczą zawodową** lub **rodzinę zastępczą niezawodową** tworzą małżonkowie lub osoba, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

Do form instytucjonalnej pieczy zastępczej należą:

- ❖ placówka opiekuńczo-wychowawcza;
- ❖ regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna;
- ❖ interwencyjny ośrodek preadopcyjny.

W **placówce opiekuńczo-wychowawczej** typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego są umieszczane dzieci powyżej 10. roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Umieszczenie dziecka poniżej 10. roku życia w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce opiekuńczo-wychowawczej umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa. Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego:

- ❖ wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się;
- ❖ umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu;
- ❖ współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny.

W **regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej** są umieszczane dzieci wymagające szczególnej opieki, które ze względu na stan zdrowia wymagający stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

W **interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym** umieszcza się dzieci, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej.⁴

Osobie opuszczającej po osiągnięciu pełnoletności:

- ❖ placówkę opiekuńczo-wychowawczą,
- ❖ regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną,
- ❖ rodzinę zastępczą,
- ❖ rodzinny dom dziecka,

---

⁴ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2022r. poz. 447)

⁵ Oficjalna strona Powiatowego centrum pomocy rodzinie w Łańcucie (www.pcprr-lancut.pl)

- ❖ dom pomocy społecznej,
- ❖ dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży
- ❖ schronisko dla nieletnich,
- ❖ zakład poprawczy,
- ❖ specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy,
- ❖ specjalny ośrodek wychowawczy,
- ❖ młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę,
- ❖ młodzieżowy ośrodek wychowawczy

przyznaje się pomoc:

- ❖ na usamodzielnienie
- ❖ kontynuowanie nauki,
- ❖ na zagospodarowanie

udziela się pomocy w uzyskaniu:

- ❖ zatrudnienia,
- ❖ odpowiednich warunków mieszkaniowych⁵

W powiecie łańcuckim w latach 2019-2021 w ogólnej liczbie rodzin zastępczych dominowały rodziny zastępcze spokrewnione oraz rodziny zastępcze niezawodowe. W badanym okresie wzrosła liczba rodzin zastępczych spokrewnionych o 4 rodziny, liczba rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych pozostała bez zmian.

Tabela 22. Liczba rodzin zastępczych w powiecie łańcuckim w latach 2019-2021.

	2019		2020		2021	
	L	%	L	%	L	%
Rodziny zastępcze spokrewnione	34	56,67%	37	58,73%	38	59,38%
Rodziny zastępcze niezawodowe	22	36,67%	22	34,92%	22	34,38%
Rodziny zastępcze zawodowe	4	6,67%	4	6,35%	4	6,25%
Ogółem	60	100 %	63	100%	64	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łańcucie

W latach 2019-2022 liczba dzieci w rodzinach zastępczych na terenie powiatu łańcuckiego wzrosła o 2,81%. W 2021r. najwięcej dzieci znajdowało się w rodzinach zastępczych spokrewnionych (48,96%) oraz rodzinach zastępczych niezawodowych (38,54%).

Tabela 16 Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w powiecie łańcuckim w latach 2019-2022.

	2019		2020		2021	
	L	%	L	%	L	%
Rodziny zastępcze spokrewnione	42	46,15%	46	48,42%	47	48,96%
Rodziny zastępcze niezawodowe	35	38,46%	35	36,84%	37	38,54%
Rodziny zastępcze zawodowe	14	15,38%	14	14,74%	12	12,50%
Ogółem	91	100%	95	100%	96	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łańcucie

Do najczęstszych przyczyn umieszczania dzieci w pieczy zastępczej w powiecie łańcuckim w latach 2019-2021 należy uzależnienie rodziców od alkoholu oraz przemoc w rodzinie.

Tabela 24. Przyczyny umieszczania dzieci w pieczy zastępczej w powiecie łańcuckim w latach 2019-2021

	2019		2020		2021	
	L	%	L	%	L	%
Sieroctwo	8	8,79%	8	8,42%	6	6,25%
Pósieroctwo	6	6,59%	6	6,32%	6	6,25%
Uzależnienie rodziców od alkoholu	44	48,35%	48	50,53%	51	53,13%
Przemoc w rodzinie	15	16,48%	15	15,79%	16	16,67%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	5	5,49%	6	6,32%	6	6,25%
Niepełnosprawność co najmniej jednego z rodziców	1	1,10%	0	0%	0	0%
Długotrwała lub ciężka choroby co najmniej jednego z rodziców	6	6,59%	6	6,32%	5	5,21%
Ubóstwo	0	0%	0	0%	0	0%
Bezrobocie	0	0%	0	0%	0	0%
Nieodpowiednie warunki mieszkaniowe	2	2,20%	2	2,11%	2	2,8%
Pobyt za granicą co najmniej jednego z rodziców (praca zarobkowa)	1	1,10%	1	1,05%	1	1,04%
Inne	3	3,30%	3	3,16%	3	3,13%
Ogółem	91	100%	95	100%	96	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łąncucie

Podsumowanie

W 2021r. w powiecie łańcuckim w ramach pieczy zastępczej opiekę nad dziećmi sprawowało 64 rodziny zastępcze, w których przebywało łącznie 96 dzieci. Dominowały rodziny zastępcze spokrewnione oraz rodziny zastępcze niezawodowe, przy wzrastającym odsetku dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych. Najczęstszymi przyczynami umieszczania dzieci w pieczy zastępczej w powiecie łańcuckim jest uzależnienie rodziców od alkoholu oraz przemoc w rodzinie, która często wiąże się z problemem nadużywania alkoholu. Niepokojącym zjawiskiem jest fakt, iż w latach 2019-2021 wzrastała liczba umieszczania dzieci w pieczy zastępczej z tych powodów.

W latach objętych strategią w powiecie łańcuckim prognozy w zakresie niewydolności opiekuńczo wychowawczej mogą być pozytywne o ile zostaną podjęte działania m.in. w zakresie profesjonalizacji usług asystentów rodziny, koordynatorów pieczy, pracowników socjalnych, zapewnienia rodzinom z problemami wsparcia pedagogicznego, psychologicznego i prawnego oraz organizowania oferty samopomocowej.

3.4. Przemoc w rodzinie i przestępczość

Definicja przemocy w rodzinie według Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie brzmi następująco: *przemoc w rodzinie –jedenorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zgodnie z Bazą Kontaktową Zespołów Interdyscyplinarnych Ministerstwa Rodziny i polityki społecznej z danymi aktualnymi na 2019 r., we wszystkich gminach powiatu łańcuckiego funkcjonują Zespoły Interdyscyplinarne, w których skład wchodzi m.in. przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorzy sądowi oraz czasami prokuratorzy i przedstawiciele podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy integrowanie i koordynowanie działań w/w podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez:

1. Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
2. Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
3. Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
4. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
5. Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.⁶

Tabela 17 Wykaz Zespołów Interdyscyplinarnych w powiecie łańcuckim

Gmina	Nazwa	Siedziba	Adres
Markowa	Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Markowej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Markowej	Markowa 1399, 37-120 Markowa
Miasto Łańcut	Miejski Zespół Interdyscyplinarny w Łańcucie	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łańcucie	ul. Piłsudskiego 9 37-100 Łańcut

⁶ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021r., poz.1249)

Rakszawa	Zespół Interdyscyplinarny Do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rakszawie	Rakszawa 506 37-111 Rakszawa
Czarna	Zespół Interdyscyplinarny Do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Czarnej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej	Czarna 260 37-125 Czarna
Białobrzegi	Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białobrzegach	Białobrzegi 4 37-114 Białobrzegi
Żołynia	Zespół Interdyscyplinarny Ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Żołynia	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żołyni	Rynek 22 37-110 Żołynia
Łańcut	Zespół Interdyscyplinarny Gminy Łańcut	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łańcucie	Mickiewicza 2 A 37-100 Łańcut

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bazy Kontaktowej Zespołów Interdyscyplinarnych Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej z danymi aktualnymi na 2019 r.

Na terenie powiatu łańcuckiego nie funkcjonują specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, najbliższy znajduje się w Nowej Sarzynie, w powiecie leżajskim.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łańcucie realizuje program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Podstawowym celem działań korekcyjno-edukacyjnych jest zmiana zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie, a w rezultacie powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy, a także zwiększenie ich zdolności do samokontroli zachowań agresywnych i konstruktywnego współżycia w rodzinie.

Na podstawie Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się za pomocą procedury „Niebieskie Karty”, przy czym nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura ta, obejmuje ogół czynności podejmowanych oraz realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Reguluje ją Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Statystyki na temat interwencji domowych oraz przypadków użycia przemocy potwierdzają wagę problemu przemocy w rodzinie w powiecie łańcuckim. W latach 2018-2019 odnotowano spadek liczby interwencji, zaś w latach 2020-2021 r. nastąpił nieznaczny wzrost liczby interwencji domowych policji. W 2021r. w powiecie łańcuckim 14,9% (166 przypadki) interwencji domowych policji dotyczyło użycia przemocy. W porównaniu do roku poprzedniego wartość ta wzrosła o 11,4%. Wzrosła również aż o 48% liczba sprawców zatrzymanych pod

wpływem alkoholu – mężczyzn z 52 osób w 2020r. do 77 osób w 2021r. W latach 2018-2021 wzrosła również liczba sporządzonych „Niebieskich kart”, mimo znacznego spadku w 2019r.

Tabela 26. Interwencje domowe i przypadki użycia przemocy w powiecie łańcuckim w latach 2018-2021

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021
Liczba interwencji domowych	1 149	830	909	1 111
- w tym przypadki użycia przemocy	139	109	149	166
Liczba sporządzonych „Niebieskich kart”	139	109	149	166
Liczba sprawców użycia przemocy, zatrzymanych pod wpływem alkoholu, w tym:	60	38	53	78
- kobiet	0	2	1	1
- mężczyzn	60	36	52	77
- nieletnich	0	0	0	0

Źródło: Opracowane własne na podstawie danych otrzymanych z Komendy Powiatowej Policji w Łańcucie

W latach 2018-2021 w powiecie łańcuckim liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy ulegała wahaniom. W 2021r. wśród pokrzywdzonych dominowały kobiety (54,8%), a liczba pokrzywdzonych mężczyzn i nieletnich była na tym samym poziomie (22,6%). Udział pokrzywdzonych kobiet w latach 2018-2021 wzrósł o 9 punktów procentowych, zaś nieletnich spadł o 10,5 punktów procentowych. Liczba pokrzywdzonych mężczyzn w wyniku przemocy wzrosła z 67 do 72 osób w badanym okresie.

Tabela 27. Liczba pokrzywdzonych dzieci, kobiet i mężczyzn w wyniku przemocy w powiecie łańcuckim w latach 2018-2021

Wyszczególnienie	2018		2019		2020		2021	
	L	%	L	%	L	%	L	%
Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy, w tym:	317	100%	243	100%	325	100%	319	100%
- kobiet	145	45,8%	115	47,3%	162	49,8%	175	54,8%
- mężczyzn	67	21,1%	57	23,5%	74	22,8%	72	22,6%
- nieletnich	105	33,1%	71	29,2%	89	27,4%	72	22,6%

Źródło: Opracowane własne na podstawie danych otrzymanych z Komendy Powiatowej Policji w Łańcucie

Zgodnie ze „Sprawozdaniem Rocznym z działalności Komendanta Powiatowej Policji w Łańcucie na terenie powiatu łańcuckiego za 2021r.”, liczba przestępstw stwierdzonych w powiecie łańcuckim w 2021 roku wynosiła 1033 (co stanowiło 3,5% ogółu przestępstw stwierdzonych w województwie podkarpackim), przestępstw wykrytych 805, zaś wskaźnik wykrywalności miał wartość 77,1%.

W 2020 r. odnotowano tylko 665 przestępstw, co wynikało także nakazów i zakazów wprowadzonych w związku ze stanem epidemiologicznym. Natomiast w 2021 r. ilość przestępstw stwierdzonych ponownie wzrosła i wyniosła już 1033 czynny. Tak duży wzrost przestępczości spowodowany był ogromnym wzrostem czynów przestępczych w kategorii przestępczości gospodarczej. Prawie 200 czynów w tej kategorii stanowiły przestępstwa oszustwa i kradzieży danych bankowych popełnione podczas internetowych transakcji. Co wiązało się z rozwojem pandemii i gwałtownym wzrostem sprzedaży w sieci, a tym samym liczbą oszukanych w transakcjach internetowych osób.

W porównaniu do roku poprzedniego, w analizowanym 2021 r. wzrosła znacznie liczba zarówno wszystkich przestępstw stwierdzonych (o 368), wszystkich przestępstw wykrytych (o 292), jak i wskaźnik wykrywalności (o 0,5 punktu procentowego).

W latach 2018-2021 wzrosła zarówno liczba stwierdzonych przestępstw kryminalnych o 17,3%, jak również liczba stwierdzonych przestępstw narkotykowych o 65,8%. W 2021r. przestępstwa kryminalne stanowiły 46,4%, a ich wskaźnik wykrywalności wyniósł 82,8%.

Tabela 28. Liczba przestępstw kryminalnych i narkotykowych i ich stopień wykrywalności w powiecie łańcuckim w latach 2018-2021

Wyszczególnienie	2018			2019			2020			2021		
	Wszczęte	Stwierdzone	Wskaźnik wykrywalności	Wszczęte	Stwierdzone	Wskaźnik wykrywalności	Wszczęte	Stwierdzone	Wskaźnik wykrywalności	Wszczęte	Stwierdzone	Wskaźnik wykrywalności
Przestępstwa kryminalne	518	455	77,7%	521	483	76,6%	453	409	74,4%	495	480	82,8%
Przestępstwa narkotykowe	24	41	85,4%	27	59	94,9%	26	56	85,7%	22	68	95,6%

Źródło: Opracowane własne na podstawie danych otrzymanych z Komendy Powiatowej Policji w Łańcucie

Na przestrzeni lat 2018-2021 liczba wykroczeń ogółem w powiecie łańcuckim nieznacznie zmniejszyła się (o 1,3%). Najwięcej wykroczeń skierowanych jest przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji (80,5%), a także - w o wiele mniejszym stopniu - przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu (1,4%) oraz przeciwko przepisom o wychowaniu w trzeźwości (również 1,4%). Liczba w/w wykroczeń w badanym okresie czasu zmniejszyła się. W przypadku wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji o 7,3%, a przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu o 54,8%, zaś przeciwko przepisom o wychowaniu w trzeźwości o 20,1%.

Tabela 29. Zestawienie ilości poszczególnych wykroczeń ujawnionych w powiecie łańcuckim w latach 2018-2021

L.p.	Rodzaj /kategoria wykroczenia	2018		2019		2020		2021	
		liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
1.	przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	239	3,1%	110	1,3%	74	1,2%	108	1,4%
2.	przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia	45	0,6%	9	0,1%	10	0,2%	14	0,2%
3.	przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji	6 549	85,7%	7 564	92,8%	5 565	92,2%	6 066	80,5%
4.	przeciwko mieniu ogółem	328	4,3%	90	1,1%	71	1,2%	77	1,0%
5.	przeciwko urządzeniom użytku publicznego	32	0,4%	16	0,2%	20	0,3%	13	0,2%
6.	przeciwko obyczajności publicznej	120	1,6%	40	0,5%	20	0,3%	30	0,4%
7.	przeciwko przepisom o wychowaniu w trzeźwości	134	1,8%	189	2,3%	72	1,2%	107	1,4%
8.	przeciwko innym przepisom	193	2,5%	132	1,6%	205	3,4%	1 123	14,9%
Razem		7 640	100%	8 150	100%	6 037	100%	7 538	100%

Źródło: Opracowane własne na podstawie Informacji rocznych Komendy Powiatowej Policji w Łańcucie

Podsumowanie

W powiecie łańcuckim nie funkcjonują specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób przemocy w rodzinie. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łańcucie prowadzi program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc. W latach 2018-2021 spadła ogólna liczba interwencji domowych (o 3,3%), natomiast wzrosła liczba przypadków użycia przemocy (o 19,4%), a tym samym sporządzonych „Niebieskich kart” (o 19,4%). W 2021 r. wykazano 1 111 interwencji domowych, z czego 166 dotyczyło przemocy w rodzinie (sporządzono 166 „Niebieskich kart”)

W latach 2018-2021 liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy ulegała wahaniom. W 2021r. wśród pokrzywdzonych dominowały kobiety.

Na przestrzeni lat 2018-2021 zwiększyła się liczba stwierdzonych przestępstw kryminalnych oraz liczba stwierdzonych przestępstw narkotykowych, odpowiednio o 17,3% oraz o 65,8%. Należy podkreślić relatywnie wysoką wykrywalność przestępstw narkotykowych.

Liczba popełnianych wykroczeń wzrosła w analizowanym okresie. Do najczęściej odnotowywanych wykroczeń w powiecie łańcuckim w latach 2018-2021 stanowiły wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji.

Dla skutecznego zapobiegania i świadczenia pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie w latach objętych strategią szczególnie ważne może być wdrożenie działań m.in. w zakresie prowadzenia przymusowej terapii dla osób stosujących przemoc domową, rozwój ośrodka interwencji kryzysowej, zapewnienie dostępności do terapeutów dla członków rodzin.

3.5. Starzenie się społeczeństwa

Proces starzenia się ludności polega na wzroście liczby osób w starszym wieku i ich udziału w ogólnej liczbie ludności przy jednoczesnym spadku liczby dzieci i młodzieży i ich udziału w ogólnej liczbie ludności. W demografii starość dzieli się na: młodszy wiek poprodukcyjny (60–69 lat), starszy wiek poprodukcyjny (70–79 lat) oraz starość sędziwą (powyżej 80 lat).

Najistotniejsze wskaźniki demograficzne opisujące starzenie się społeczeństwa to m.in.:

- udział osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności – ludność w wieku produkcyjnym to ludność zdolna do pracy; dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet 18–59 lat; wśród tej grupy wyróżnia się ludność w wieku mobilnym, tj. w wieku 18–44 lata, i niemobilnym, tj. mężczyzn w wieku 45–64 lata i kobiety w wieku 45–59 lat; ludność w wieku nieprodukcyjnym to ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. w wieku do 17 lat, oraz ludność w wieku poprodukcyjnym to mężczyźni w wieku 65 lat i więcej, kobiety w wieku 60 lat i więcej,

Tabela 30. Udział procentowy ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem

Udział procentowy ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem [%]													
Powiat łańcucki	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	16,4	16,6	16,6	16,9	17,3	17,5	17,9	18,4	18,7	19,1	19,5	19,9	20,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

- obciążenie demograficzne, czyli obciążenie ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku nieprodukcyjnym (wskaźnik określa liczbę ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym razem na 100 osób w wieku produkcyjnym).⁷

Tabela 31. Obciążenie demograficzne

Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym		
Powiat łańcucki	2010	2020
	26,8	33,4

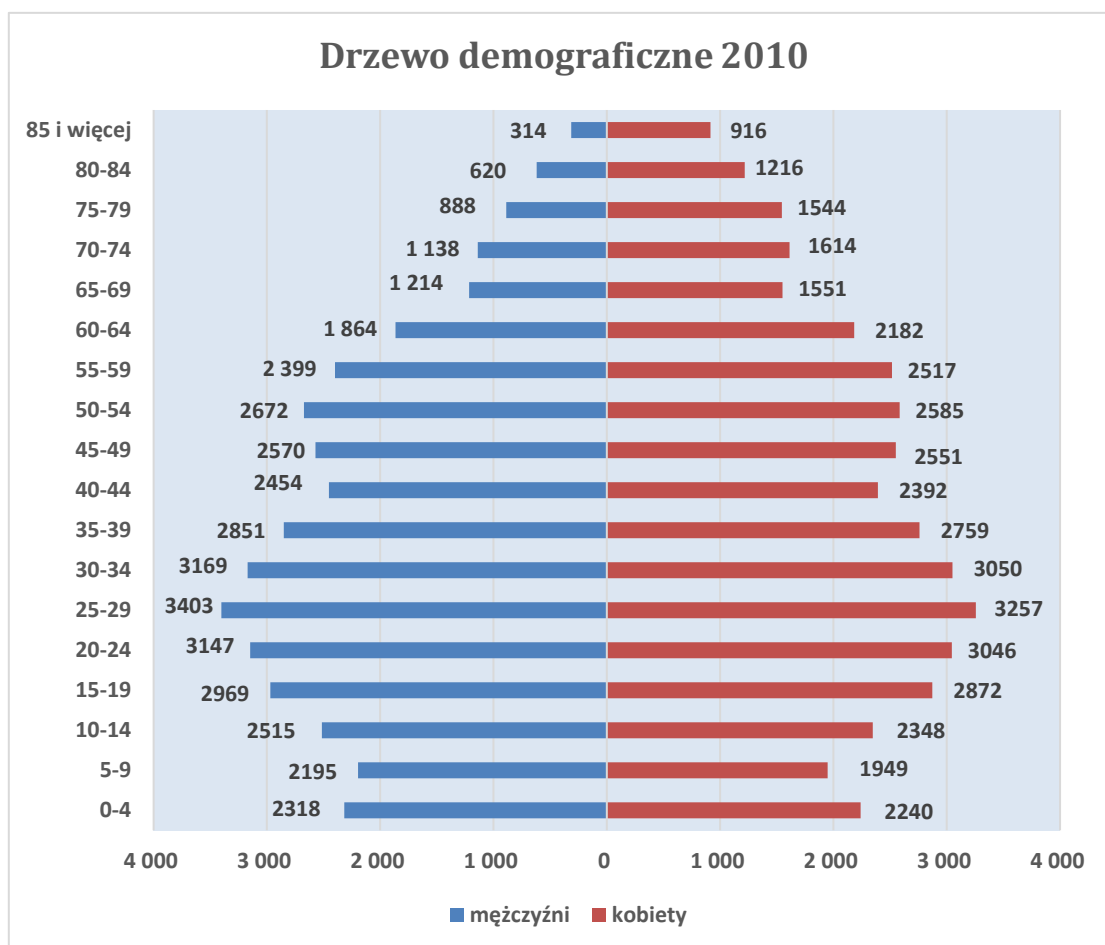
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Powyższe tabele wskazują, iż udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem wzrasta w badanym okresie (z 16,4% w 2008 roku do 20,0% w 2020 roku). Zwiększa się również liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym (z 26,8 w 2010 roku do 33,4 w 2020 roku).

Dla porównania jak zmieniała się struktura wiekowa społeczeństwa powiatu łańcuckiego poniżej przedstawiono strukturę demograficzną powiatu w 2010 i 2020 roku.

⁷ Starzenie się polskiego społeczeństwa – wybrane aspekty demograficzne, Jolanta Szymańczak, Studia Biura Analiz Sejmowych, Nr 2(30) 2012, s. 9–28

Wykres 8. Struktura demograficzna powiatu łańcuckiego w 2010 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

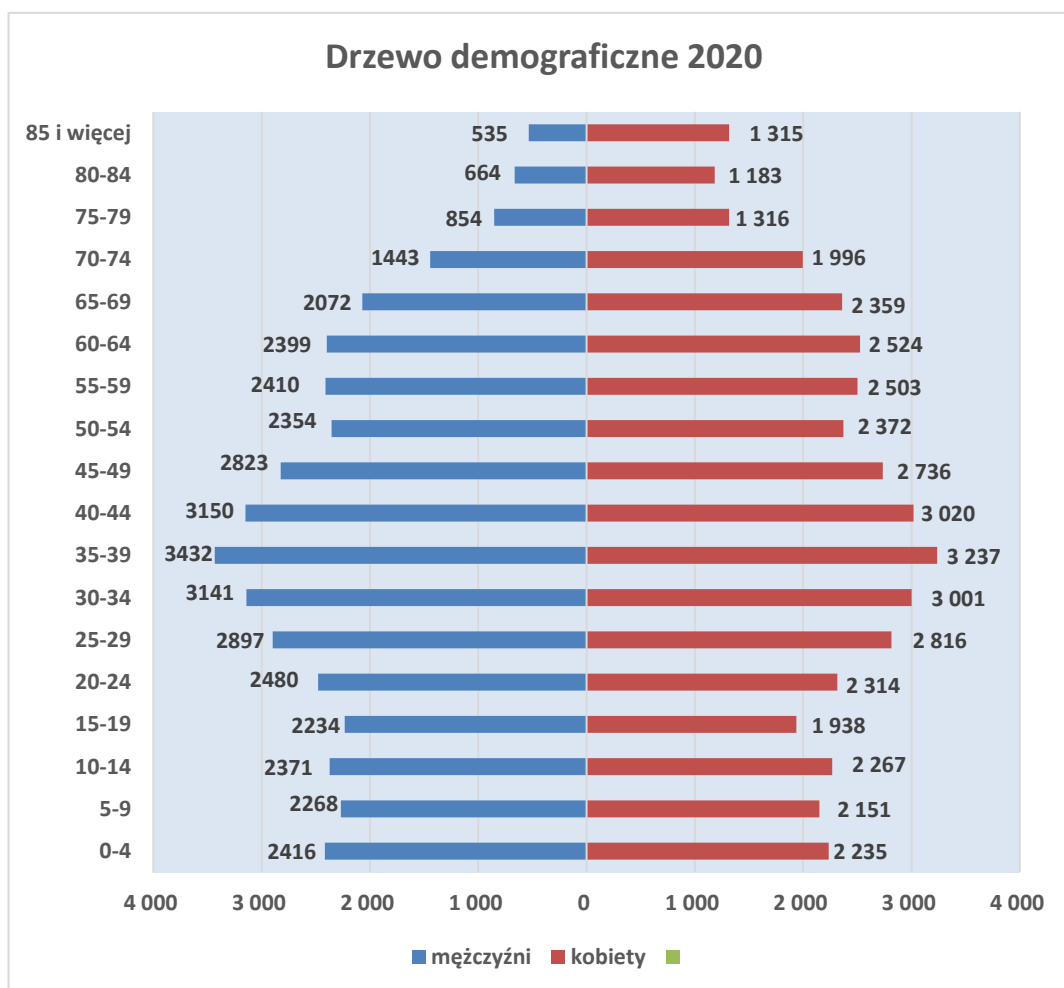
Udział procentowy osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności wynosił w tym roku 16,6 pp., a na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 26,8 osób w wieku poprodukcyjnym. Najliczniejsze grupy wiekowe stanowiły osoby w wieku 25 - 29 lat oraz 30- 34 lat.

Poniżej przedstawiono strukturę demograficzną ludności powiatu łańcuckiego w 2020 roku. Udział procentowy osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem zwiększył się o 1,3 pp. w stosunku do roku 2010, a liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi 33,4. Najliczniejsze grupy wiekowe stanowiły osoby w wieku 35 - 39 lat oraz 40 - 44 lat.

Według danych GUS w 2020 roku w powiecie łańcuckim było więcej kobiet (41 283) niż mężczyzn (39 943).

Wykres 9. Struktura demograficzna powiatu łańcuckiego w 2020 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Przytoczone dane GUS wskazują, iż społeczeństwo powiatu łańcuckiego nie jest zdominowane przez osoby starsze. Udział osób w wieku produkcyjnym do ogólnej liczby ludności (63 pp.) wskazuje, iż społeczeństwo powiat łańcuckiego – w sensie demograficznym – jest młode.

Niemniej jednak w latach 2010 – 2020 obserwujemy proces starzenia się społeczeństwa, będący efektem następujących zjawisk:

- ciągły wzrost przeciętnej długości życia, wynikający z poprawy zdrowia i jakości życia,
- systematyczny wzrost liczebności osób w wieku poprodukcyjnym,
- utrzymujący się niski przyrost naturalny (przyrost naturalny na 1000 ludności w 2020 roku wynosi -0,8).

Prognoza ludności opracowana w 2014 r. na rok 2030 oraz 2040 pokazuje, że proces starzenia się społeczeństwa będzie postępował w najbliższych latach. Warto zauważyć, że udział procentowy ludności w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem wynosił w roku 2010 16,6%, a w roku 2030 wynosił będzie 20%.

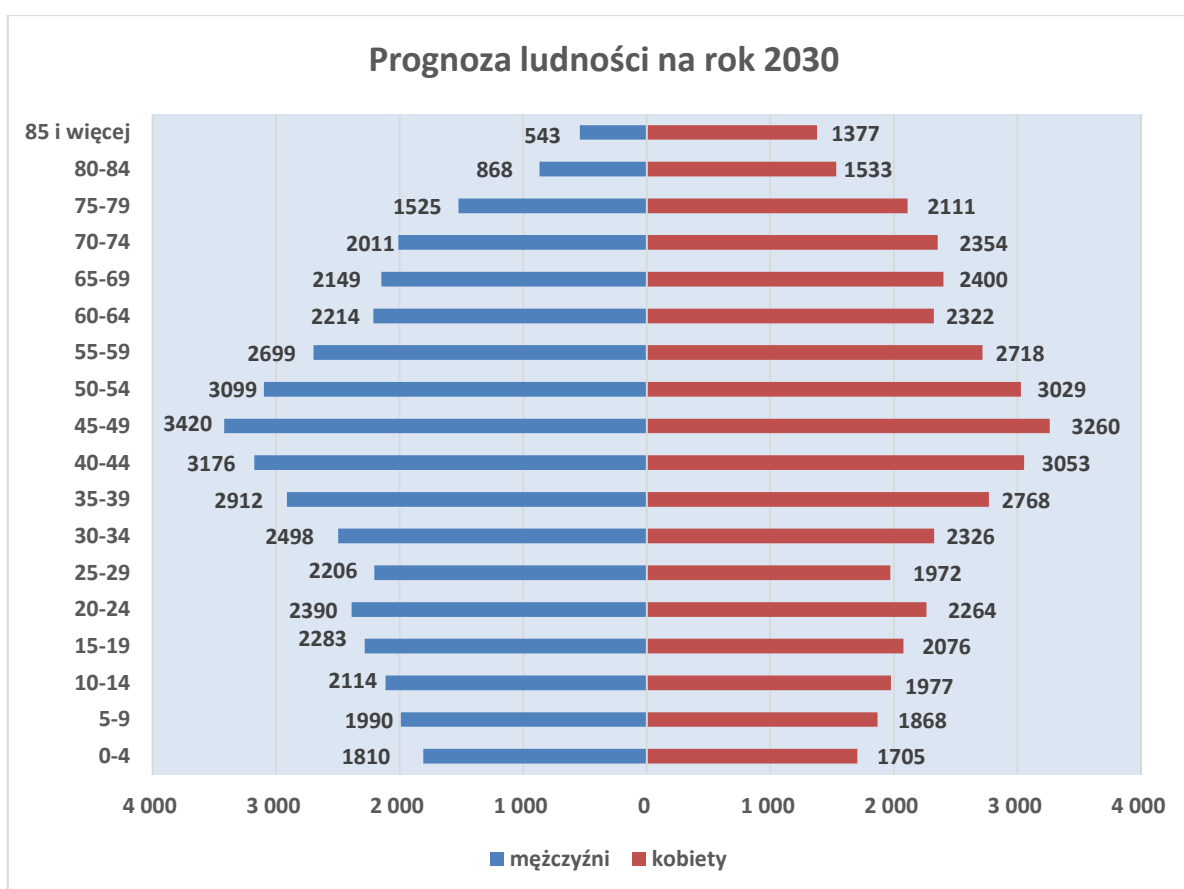

Tabela 32. Prognoza ludności na rok 2030 i 2040

Powiat łańcucki	Prognoza ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem [%]		
	Liczba ogółem	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Udział procentowy w ludności ogółem
2030	81 020	16 200	20%
2040	80 009	17 383	21,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

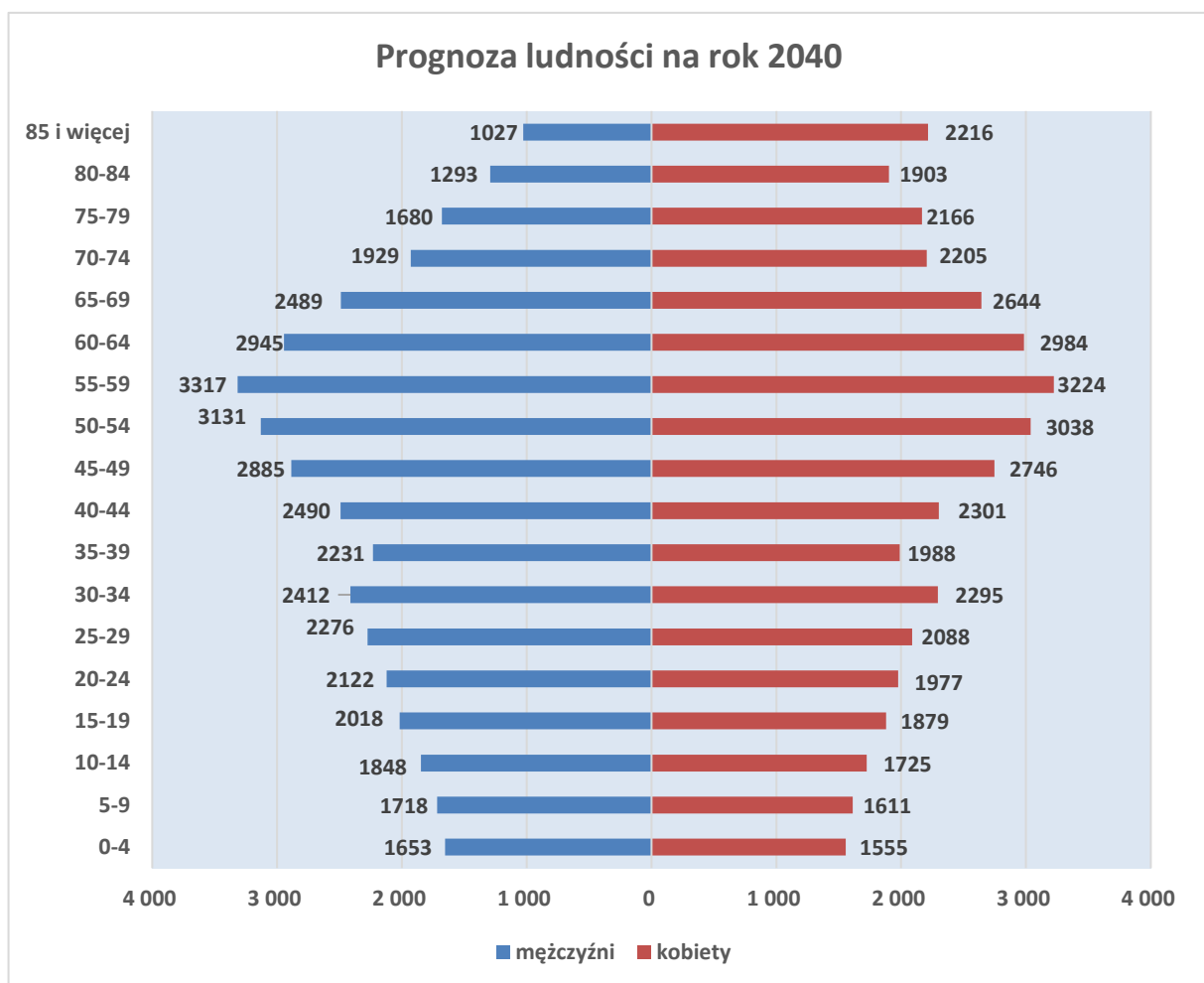
Wykres 10. Prognoza struktury demograficznej powiatu łańcuckiego na 2030 rok

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Nie ma wyraźnych różnic pomiędzy prognozą na rok 2030 i 2040. Prognozowana liczba ludności maleje (z 81 020 w 2030 r. do 80 009 w 2040 r.), natomiast udział procentowy osób w wieku produkcyjnym pozostaje na niezmiennym poziomie. Najliczniejsze grupy wiekowe w roku 2030 stanowią będą osoby w wieku 45 – 49 lat oraz 40 – 44 lat. W roku 2040 odpowiednio osoby w wieku 55 – 59 lat oraz 50 -54 lat.

Wykres 11. Prognoza struktury demograficznej powiatu łańcuckiego na 2040 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Podsumowanie

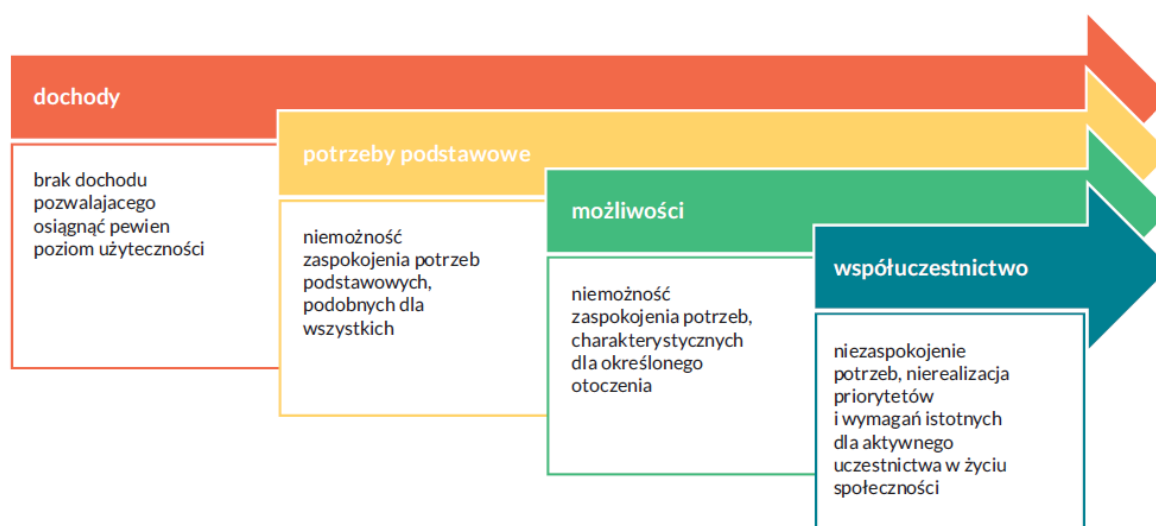
Fakt starzenia się społeczeństwa, jest ogólnokrajową tendencją. Kontynuację tego trendu potwierdzają również prognozy stanu ludności. Według danych GUS obecnie w powiecie łańcuckim, 60% ludności to osoby w wieku produkcyjnym, w 2030 r. ta liczba wzrośnie o 2 pp. i pozostanie niezmienna w 2040 r. W zestawieniu w udziale osób w wieku poprodukcyjnym, który wzrasta z 20,02 % w roku 2020 do 20,07% w 2030 r. i 21,45% w 2040, można stwierdzić, że proces starzenia się społeczeństwa w powiecie łańcuckim będzie postępował. Należy także podkreślić, że w związku z długofalowym charakterem trendów demograficznych, nie ma możliwości szybkiego odwrócenia tej niekorzystnej tendencji.

Analizując strukturę mieszkańców powiatu łańcuckiego okazuje się, że powiat zamieszkuje o około 1,6% więcej kobiet niż mężczyzn. W grupie osób w wieku poprodukcyjnym kobiet jest prawie dwukrotnie więcej niż mężczyzn.

3.6. Ubóstwo

Polski Komitet Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu EAPN Polska wymienia kilka definicji ubóstwa. Według ONZ ubóstwo to ograniczenie wyboru i szans życiowych, to naruszenie ludzkiej godności. Oznacza brak możliwości skutecznego uczestnictwa w społeczeństwie. Oznacza też niedostatek żywności i ubrań potrzebnych rodzinie, brak możliwości uczęszczania do szkoły i korzystania ze służby zdrowia, brak dostępu do ziemi, którą można uprawiać lub pracy, żeby móc zarobić na życie, brak dostępu do kredytu. Ubóstwo oznacza również zagrożenie, bezsilność i wykluczenie jednostek, rodzin i społeczności. Oznacza podatność na przemoc i często wiąże się z życiem w niepewnych warunkach bez dostępu do czystej wody i urządzeń sanitarnych. Natomiast Wspólnota Europejska definiuje ubóstwo poprzez określenie osób dotkniętych ubóstwem – jednostki lub rodziny, których zasoby (materialne, kulturowe i społeczne) są tak ograniczone, że wyklucza to je z minimalnie akceptowalnego sposobu życia w kraju, w którym mieszkają.⁸

Rysunek 2 Ubóstwo

Źródło: *Zatrudnienie w Polsce 2011 Ubóstwo a praca*, pod redakcją Macieja Bukowskiego i Igi Magdy, Warszawa 2013, s. 14

Punktem odniesienia w określaniu poziomu ubóstwa jest wskaźnik minimum socjalnego oraz minimum egzystencji. Są to progi minimalnej konsumpcji, wyznaczane przy wykorzystaniu metody potrzeb podstawowych (zwanej także koszykową).

Zakres i poziom zaspakajanych potrzeb na poziomie **minimum socjalnego** powinien zapewnić takie warunki, aby umożliwić reprodukcję sił życiowych człowieka, wychowanie potomstwa oraz utrzymanie więzi społecznych w czasie pracy, nauki i wypoczynku. Minimum socjalne oznacza zaspokajanie potrzeb konsumpcyjnych na relatywnie niskim poziomie, ale uwzględniającym zalecenia nauki (np. w zakresie żywienia), odpowiadającym powszechnie przyjmowanym normom obyczajowym i kulturowym (rekreacja, uczestnictwo w kulturze) oraz obowiązującym normom prawnym (m.in. w zakresie oświaty, ochrony zdrowia). Minimum

⁸ Strona internetowa Polskiego Komitetu Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu EAPN Polska

socjalne jest kategorią wyznaczającą próg, poniżej którego istnieje obszar niedostatku czy ubóstwa: stanowi górną granicę tego obszaru.

Minimum egzystencji, zwane także minimum biologicznym, wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb konsumpcyjnych, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia i rozwoju psychofizycznego człowieka. Zaspakajanie potrzeb na tym poziomie i zakresie rzeczowym umożliwia jedynie przeżycie. Oznacza to, że kategoria ta może być uznana za dolną granicę obszaru ubóstwa.

Obie kategorie szacuje się dla różnych typów gospodarstw domowych (sześciu gospodarstw pracowniczych i dwóch emeryckich).⁹

Poniższa tabela przedstawia wartości minimum socjalnego w Polsce w wybranych typach gospodarstw pracowniczych i emeryckich w latach 2006 – 2020 (w zł, w ujęciu miesięcznym, na gospodarstwo domowe, w cenach średniorocznych, obliczone na podstawie zmodyfikowanego koszyka dóbr).

Tabela 33. Minimum socjalne w Polsce w latach 2006 - 2020

Rok	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1- osobowe M+K/2	2- osobowe M+K	3- osobowe M+K+ Dmł	3- osobowe M+K+Dst	4- osobowe M+K+ Dmł+Dst	5- osobowe M+K+ Dmł+ 2xDst	1- osobowe M+K/2	2- osobowe M+K
2006	801.50	1317.90	1957.20	2027.30	2506.20	3056.10	800.80	1301.80
2007	820.65	1353.18	2019.85	2091.18	2587.11	3155.03	822.18	1341.03
2008	865.09	1429.26	2140.97	2207.28	2741.55	3342.41	871.61	1426.99
2009	902.79	1493.04	2212.71	2283.91	2839.24	3466.03	907.09	1487.58
2010	929.76	1547.07	2354.02	2427.31	3018.57	3686.50	943.52	1553.37
2011	983.45	1629.89	2528.23	2594.90	3221.48	3914.67	984.37	1623.64
2012	1026.94	1698.42	2653.87	2709.93	3379.01	4103.92	1043.09	1720.37
2013	1061.27	1761.07	2692.97	2787.04	3449.95	4205.81	1062.45	1769.24
2014	1070.99	1772.60	2642.86	2805.10	3409.35	4176.88	1070.65	1778.44
2015	1079,53	1784,17	2646,94	2811,53	3421,56	4198,22	1080,20	1792,54
2016	1098,18	1816,21	2700,28	2862,03	3489,28	4273,37	1094,92	1817,78
2017	1134,46	1874,67	2814,80	2989,04	3632,92	4446,61	1124,47	1864,73
2018	1168,31	1921,27	2900,57	3081,17	3729,83	4559,96	1151,97	1909,90
2019	1212,59	2003,72	3005,88	3199,09	3872,99	4741,20	1191,40	1985,23
2020	1265,94	2099,17	3128,46	3346,81	4054,40	4981,20	1246,49	2081,34

Źródło: Instytut Pracy i Spraw Socjalnych

⁹ Strona internetowa Instytut Pracy i Spraw Socjalnych.

Symbole użyte w tablicy oznaczają odpowiednio:

- M – mężczyzna w wieku 25–60 lat.,
- K – kobieta w wieku 25–60 lat,
- (M + K)/2 – wydatki na poziomie średniej arytmetycznej dla gospodarstwa mężczyzny i kobiety,
- DM – dziecko młodsze w wieku 4–6 lat,
- DS – dziecko starsze w wieku 13–15 lat.
- W gospodarstwach emeryckich K i M oznaczają odpowiednio kobietę i mężczyznę w wieku powyżej 60 lat.

Poniższa tabela przedstawia beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w latach 2013 - 2020. Przyznanie pomocy jest uzależnione od sytuacji materialnej wszystkich członków gospodarstwa domowego osoby składającej wniosek. Należy zwrócić uwagę, że od 1 stycznia 2022 r. zostały podwyższone kryteria dochodowe uprawniające do świadczeń pieniężnych, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Obecnie kwoty te wynoszą: dla gospodarstw wieloosobowych – 600 zł na osobę w rodzinie, dla gospodarstw jednoosobowych – 776 zł. Te kwoty określa się jako próg ubóstwa „ustawowego”. W 2020 roku z tej pomocy skorzystało 3 732 osoby.

Tabela 34. Osoby w gospodarstwach domowych powiatu łańcuckiego korzystających z pomocy społecznej w latach 2013 – 2020

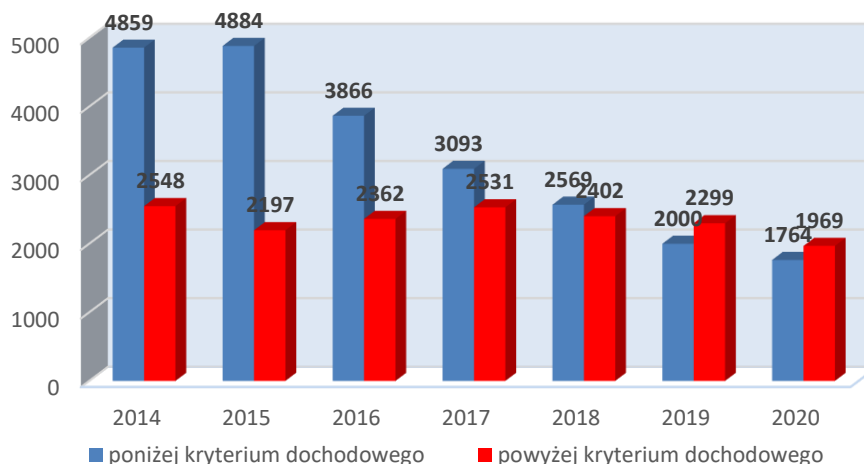
Powiat łańcucki	Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem osób	7 578	7 407	7 081	6 228	5 623	4 971	4 298	3 732
Poniżej kryterium dochodowego [%]	71%	66%	69%	62%	55%	52%	47%	47%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Z powyższych danych wynika, iż w latach 2013 – 2018 zdecydowana większość osób korzystających z pomocy społecznej znajduje się w trudnej sytuacji finansowej. Jednakże należy stwierdzić że odsetek osób w trudnej sytuacji finansowej systematycznie się zmniejszał o 24pp. W stosunku do roku 2013. W 2020 r. liczba osób korzystających z pomocy społecznej stanowiła 4,59 % ogólnej liczby ludności.

Poniższy wykres przedstawia liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej poniżej oraz powyżej kryterium dochodowego w latach 2020- 2014.

Wykres 12. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Gospodarstwa domowe powiatu łańcuckiego korzystające z pomocy społecznej w latach 2014 - 2020 to rzeczywista liczba gospodarstw domowych, które w danym roku skorzystały ze świadczeń pomocy społecznej. Każde gospodarstwo domowe zostało ujęte tylko raz, bez względu na rodzaj i liczbę otrzymanych świadczeń oraz niezależnie od tego czy w gospodarstwie wieloosobowym świadczenie otrzymała jedna, czy więcej osób. Gospodarstwo domowe korzystające z pomocy społecznej, to takie, które otrzymało pomoc pieniężną, rzeczową lub w formie usług za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U.2021.2268 z późn. zmianami).

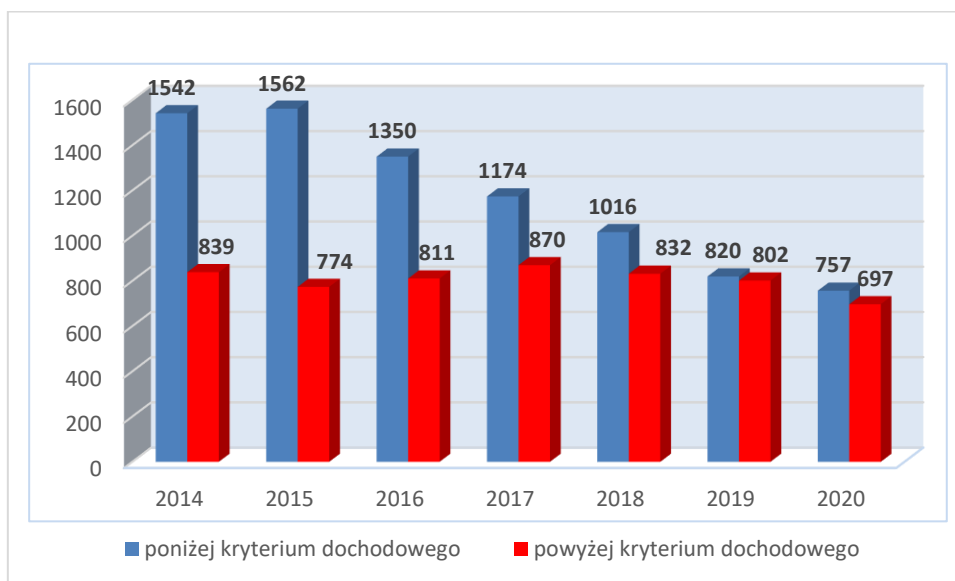
Tabela 35. Gospodarstwa domowe powiatu łańcuckiego korzystające z pomocy społecznej w latach 2014 - 2020

Powiat łańcucki	Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem gospodarstw	2 381	2 336	2 161	2 044	1 848	1 622	1 454
Poniżej kryterium dochodowego [%]	65%	67%	63%	57%	55%	51%	52%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Również w przypadku liczby gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej można stwierdzić stopniowy spadek udziału gospodarstw poniżej kryterium dochodowego w ogólnej licznie gospodarstw korzystających z pomocy społecznej. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej poniżej kryterium dochodowego spadał, osiągając poziom 52% ogólnej liczby w 2020 r.

Wykres 13. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Podsumowanie

Począwszy od roku 2014 maleje liczba gospodarstw domowych i osób korzystających z pomocy społecznej. W tym okresie dynamicznie maleje odsetek gospodarstw i osób, które otrzymują świadczenia ze względu na niski poziom dochodów (poniżej kryterium dochodowego). Świadczy to o malejącym zjawisku ubóstwa. W 2020 r. według danych GUS z pomocy społecznej skorzystało 4,60% ogółu ludności, z czego 52% z tytułu niskiego dochodu w gospodarstwie domowym.

3.7. Uzależnienia

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. 2005 Nr 179 poz. 1485) o przeciwdziałaniu narkomanii definiuje uzależnienie od środków odurzających lub substancji psychotropowych jako zespół zjawisk psychicznych lub somatycznych wynikających z działania środków odurzających lub substancji psychotropowych na organizm ludzki, charakteryzujący się zmianą zachowania lub innymi reakcjami psychofizycznymi i koniecznością używania stale lub okresowo tych środków lub substancji w celu doznania ich wpływu na psychikę lub dla uniknięcia następstw wywołanych ich brakiem.

Zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. (Dz. U. 2021 poz. 1119) o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi - profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych należą do zakresu działania Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, o którym mowa w ustawie z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1956 i 2469), a Centrum jako państwowa jednostka budżetowa podlega ministrowi właściwemu do spraw zdrowia.

Centrum określa „zespół uzależnienia od alkoholu” jako kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych i poznawczych, wśród których picie alkoholu dominuje nad innymi zachowaniami, które poprzednio miały dla pacjenta większą wartość. Głównym objawem zespołu uzależnienia jest pragnienie alkoholu (często silne, czasami przemożne). Wypicie alkoholu nawet po bardzo długim okresie abstynencji może wyzwać zjawisko gwałtownego nawrotu innych objawów zespołu uzależnienia, znacznie szybciej niż pojawienie się uzależnienia u osób poprzednio nieuzależnionych.

Na ostateczne rozpoznanie uzależnienia pozwala identyfikacja trzech lub więcej następujących cech lub objawów występujących łącznie przez pewien okres czasu w ciągu ostatniego roku. Są to:

- silne pragnienie lub poczucie przymusu picia („głód alkoholowy”),
- upośledzona zdolność kontrolowania zachowań związanych z piciem (trudności w unikaniu rozpoczęcia picia, trudności w zakończeniu picia do wcześniej założonego poziomu, nieskuteczność wysiłków zmierzających do zmniejszenia lub kontrolowania picia),
- fizjologiczne objawy zespołu abstynencyjnego pojawiającego się, gdy picie alkoholu jest ograniczane lub przerywane (drżenie mięśniowe, nadciśnienie tętnicze, nudności, wymioty, biegunki, bezsenność, rozszerzenie źrenic, wysuszenie śluzówek, wzmożona potliwość, zaburzenia snu, niepokój, drażliwość, lęki, padaczka poalkoholowa, omamy wzrokowe lub słuchowe, majaczenie drżenie) albo używanie alkoholu lub pokrewnie działającej substancji (np. leków) w celu złagodzenia ww. objawów, uwolnienia się od nich lub uniknięcia ich,
- zmieniona (najczęściej zwiększona) tolerancja alkoholu (ta sama dawka alkoholu nie przynosi oczekiwanego efektu) potrzeba spożycia większych dawek dla wywołania oczekiwanego efektu,
- z powodu picia alkoholu - narastające zaniedbywanie alternatywnych źródeł przyjemności lub zainteresowań, zwiększona ilość czasu przeznaczona na zdobywanie alkoholu lub jego picie, bądź uwolnienia się od następstw jego działania,
- uporczywe picie alkoholu mimo oczywistych dowodów występowania szkodliwych następstw picia (picie alkoholu, mimo, że charakter i rozmiary szkód są osobie pijącej znane lub można oczekiwać, że są znane).

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowania narastania jej objawów i szkód zdrowotnych z nią związanych.¹⁰

Na terenie powiatu Łańcuckiego znajduje się tylko jedna Poradnia Leczenia Uzależnień, działająca w ramach Centrum Medycznego w Łańcucie. Mieszkańcy borykający się z problemem uzależnień mogą skorzystać z pomocy psychiatry, psychologa - specjalisty psychoterapii uzależnień oraz instruktora terapii uzależnień.

W ramach działalności Poradni Leczenia Uzależnień udzielane są porady lekarskie, psychologiczne oraz terapeutyczne.

---

¹⁰ Strona internetowa Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

Tabela 36. Liczba porad ogółem udzielonych w powiecie łańcuckim

Liczba porad ogółem udzielonych w powiecie łańcuckim				
Rok	2018	2019	2020	2021
Ogółem	2 754	2 398	1 826	2 461

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Poradni Leczenia Uzależnień w Łańcucie

Głównym problemem uzależnień mieszkańców powiatu łańcuckiego są zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu. Poniższe tabele przedstawiają liczbę leczonych osób według płci i wieku w latach 2018 – 2021.

Tabela 37. Zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu w 2018 roku

Rok 2018						
	Leczeni		Leczeni wg wieku			
	Kobiety	Mężczyźni	0-18	19-29	30-64	65 i więcej
Ogółem	395	2 359	0	149	2 544	241
używanie szkodliwe F10.1	0	5	0	2	3	0
zespół uzależnienia F10.2	395	2 354	0	147	2 541	241

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Poradni Leczenia Uzależnień w Łańcucie

Tabela 38. Zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu w 2019 roku

Rok 2019						
	Leczeni		Leczeni wg wieku			
	Kobiety	Mężczyźni	0-18	19-29	30-64	65 i więcej
Ogółem	357	2 041	0	120	2 017	261
używanie szkodliwe F10.1	3	7	0	5	5	0
zespół uzależnienia F10.2	354	2 034	0	115	2 012	261

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Poradni Leczenia Uzależnień w Łańcucie

Tabela 39. Zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu w 2020 roku

Rok 2020						
	Leczeni		Leczeni wg wieku			
	Kobiety	Mężczyźni	0-18	19-29	30-64	65 i więcej
Ogółem	225	1 601	0	105	1 593	128
używanie szkodliwe F10.1	1	2	0	0	3	0
zespół uzależnienia F10.2	224	1 599	0	105	1 590	128

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Poradni Leczenia Uzależnień w Łańcucie

Tabela 40. Zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu w 2021 roku

Rok 2021						
	Leczeni		Leczeni wg wieku			
	Kobiety	Mężczyźni	0-18	19-29	30-64	65 i więcej
Ogółem	453	2 008	0	179	2 127	155
używanie szkodliwe F10.1	4	7	0	3	8	0
zespół uzależnienia F10.2	449	2 001	0	176	2 119	155

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Poradni Leczenia Uzależnień w Łańcucie

Liczba uzależnionych od alkoholu w latach 2018 – 2021 w powiecie łańcuckim wahała się, przy czym w roku 2020 znacząco spadła, a w 2021 r. znów wzrosła. Zdecydowaną większość osób z tymi zaburzeniami stanowią mężczyźni i osoby w przedziale wiekowym: 30–64 lata.

Osoby zobowiązane do leczenia odwykowego stanowią ok. 70% wszystkich udzielanych porad w tym zakresie przez Poradnię Leczenia Uzależnień.

Ponadto, na terenie miasta Łańcuta funkcjonuje Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Krokus” udzielające wsparcia osobom z problemem alkoholowym i ich rodzinom.

W powiecie funkcjonuje 7 Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- ❖ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Białobrzegi,
- ❖ Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Łańcut,
- ❖ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Łańcut
- ❖ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Czarna,
- ❖ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Żołynia
- ❖ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Rakszawa.
- ❖ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Markowa

Tabele poniżej przedstawiają wykroczenia i przestępstwa dotyczące głównych przyczyn uzależnień w latach 2018-2021.

Tabela 41. Wykroczenia w powiecie łańcuckim w latach 2018-2021

Zestawienie wykroczeń popełnionych w powiecie łańcuckim				
Rok	2018	2019	2020	2021
Ogółem	7 254	8 150	6 037	7 538
Przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	134	189	72	107

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Łańcucie

Tabela 42. Przestępstwa narkotykowe w powiecie łańcuckim w latach 2018-2021

Liczba przestępstw narkotykowych				
Rok	2018	2019	2020	2021
Wszczęte	24	27	26	22
Stwierdzone	41	59	56	68
Wskaźnik wykrywalności [%]	85,4%	94,9%	85,7%	95,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Łańcucie

Od roku 2018 do 2019 spadła liczba wykroczeń przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Jednocześnie w analizowanym okresie wzrosła liczba tzw. przestępstw narkotykowych. Co prawda utrzymujący się wskaźnik

wykrywalności na poziomie ponad 85% należy uznać za bardzo dobry, niemniej jednak można oczekiwać nasilenia się problemu uzależnienia od narkotyków i innych środków odurzających.

Warto zwrócić również uwagę na fakt, iż na terenie powiatu łańcuckiego najczęstszą przyczyną umieszczania dzieci w pieczy zastępczej, odpowiednio 48,35%, 50,53%, 53,13% w latach 2019, 2020 i 2021, było uzależnienie rodziców od alkoholu, natomiast przemoc w rodzinie, która jest drugą przyczyną umieszczeń w pieczy zastępczej, jest często efektem uzależnienia.¹¹

Należałoby zatem zwrócić szczególną uwagę na ten problem i rozpocząć działania poprzez zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej dla uzależnionych i współuzależnionych mieszkańców powiatu łańcuckiego.

Podsumowanie

Głównym powodem uzależnień mieszkańców powiatu łańcuckiego w latach 2018 – 2021 był alkohol. Dotyczy to głównie mężczyzn w wieku 30 – 64 lat. Niemniej jednak, liczba osób z zaburzeniami związanymi z używaniem alkoholu w prezentowanym okresie waha się i tylko nieznacznie spada. Maleje natomiast liczba wykroczeń przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, co stanowi o skuteczności działań instytucji w walce z problemem uzależnień.

---

¹¹ Na podstawie danych opracowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łąncucie

4. Instytucje pomocy społecznej w powiecie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łańcucie mieści się przy ul. Piłsudskiego 70/5 i Piłsudskiego 70/26 w Łańcucie. PCPR jest samodzielną jednostką organizacyjno-budżetową podporządkowaną bezpośrednio Zarządowi Powiatu Łańcuckiego.

Do zadań PCPR z zakresu pomocy społecznej należy:

1. *Realizacja zadań własnych, które obejmują:*

- ❖ opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych,
- ❖ prowadzenie specjalistycznego poradnictwa,
- ❖ opracowanie i realizacja 3 letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych,
- ❖ pełnienie funkcji organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- ❖ zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo - wychowawczych,
- ❖ organizowanie wsparcia oraz pomocy osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia,
- ❖ tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych,
- ❖ organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych,
- ❖ organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- ❖ organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej w szczególności poprzez tworzenie warunków do powstania grup wsparcia i specjalistycznego poradnictwa,
- ❖ prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rejestru danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka,
- ❖ kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka,
- ❖ sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- ❖ przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o zaległościach w opłatach za pobyt dziecka w pieczy zastępczej,
- ❖ przygotowywanie i prowadzenie dokumentacji dotyczącej zawieranych porozumień z innymi powiatami w związku z umieszczaniem dzieci w pieczy zastępczej,
- ❖ przygotowywanie i prowadzenie dokumentacji służącej do rozliczenia wydatków z właściwymi gminami,
- ❖ przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-

wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze,

- ❖ pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej, dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się,
- ❖ pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, mającym trudności w integracji ze środowiskiem,
- ❖ umieszczanie lub kierowanie osób w domach pomocy społecznej o zasięgu powiatowym,
- ❖ prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej pozostającego w strukturach Centrum,
- ❖ udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach,
- ❖ szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu,
- ❖ doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu,
- ❖ podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- ❖ sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- ❖ sporządzanie materiałów do oceny zasobów w zakresie pomocy społecznej i przekazywanie ich Zarządowi Powiatu,
- ❖ składanie Zarządowi Powiatu corocznie sprawozdania z działalności powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz przedstawienie zestawienia potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej,
- ❖ przedstawienie Staroście i Radzie Powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy.

2. *Realizacja zadań z zakresu administracji rządowej, które obejmują:*

- ❖ pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, w zakresie indywidualnego programu integracji,
- ❖ prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- ❖ realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- ❖ realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- ❖ udzielanie cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a ustawy o pomocy społecznej, pomocy w zakresie interwencji kryzysowej,
- ❖ finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art.5 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Do zadań PCPR wykonywanych z zakresu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych należy w szczególności:

- ❖ opracowanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i przestrzegania praw osób niepełnosprawnych,
- ❖ współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowaniu i realizacji w/w programów,
- ❖ podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności,
- ❖ współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej tych osób,
- ❖ dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- ❖ dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- ❖ dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- ❖ dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- ❖ dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej,
- ❖ przygotowywanie dokumentacji dotyczącej zlecenia zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.

Do zadań PCPR wykonywanych z zakresu ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie należy w szczególności:

1. Realizacja zadań własnych, które obejmują:

- ❖ opracowanie i realizację powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- ❖ opracowanie i realizację programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- ❖ zapewnienie osobom dotkniętym przemocą miejsc w ośrodkach wsparcia,
- ❖ zapewnienie osobom dotkniętym przemocą miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

2. Realizacja zadań z zakresu administracji rządowej, które obejmują:

- ❖ tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- ❖ opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łańcucie w celu realizacji zadań może współpracować na zasadzie partnerstwa z organami administracji rządowej i samorządowej, organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami i związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Przy PCPR działa Ośrodek Interwencji Kryzysowej, którego działalność obejmuje w szczególności:

- ❖ organizowanie działań na rzecz osób i rodzin znajdujących się w stanie kryzysu w celu przywrócenia równowagi psychicznej i samodzielnego radzenia sobie,
- ❖ udzielanie specjalistycznej pomocy psychologicznej, a w zależności od potrzeb - poradnictwa socjalnego lub prawnego.¹²

Środowiskowy Dom Samopomocy w Łańcucie z Filią w Rakszawie jest ośrodkiem wsparcia dziennego, który jest przeznaczony dla 69 osób przewlekle chorych psychicznie lub/i upośledzonych umysłowo – typu A oraz typu B. W ŚDS Łańcut aktualnie jest 40 miejsc statutowych, natomiast w Filii w Rakszawie jest 29 miejsc statutowych. ŚDS został utworzony w 2001 roku i mieści przy ulicy Piłsudskiego 70/3 w Łańcucie, zaś filia w Rakszawie 325 C. Podstawowym zadaniem ŚDS jest *zapewnienie osobom zaburzonym psychicznie oparcia społecznego pozwalającego im na zaspokojenie ich potrzeb życiowych, usamodzielnienie i integrację społeczną.*

ŚDS będąc jednostką wsparcia dziennego ma za zadanie poprawić funkcjonowanie uczestników poprzez indywidualne, grupowe i środowiskowe oddziaływania terapeutyczne – rehabilitacyjne z uwzględnieniem ich indywidualnych możliwości przy jednoczesnym zachowaniu prawa do wolności, godności, suwerenności i samodzielności.

Uczestnikami ŚDS mogą być osoby, które ukończyły 16 rok życia, zamieszkałe na terenie powiatu łańcuckiego. Skierowanie do ŚDS odbywa się na podstawie decyzji administracyjnej, wydanej przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łańcucie, na wniosek osoby zainteresowanej lub opiekuna prawnego, w uzgodnieniu z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej. Do głównych celów ŚDS można zaliczyć:

1. Rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia.
2. Umożliwienie rozwoju kulturalnego i osobowościowego uczestników.
3. Rozwijanie zainteresowań otoczeniem oraz kształtowanie umiejętności funkcjonowania w nim.
4. Budowanie poczucia własnej wartości i pozytywnej samooceny.
5. Organizowanie pobytu uczestników z uwzględnieniem ich indywidualnych zainteresowań, poprzez prowadzenie różnorodnych zajęć w postaci terapii zajęciowej, psychoterapii, muzykoterapii, kinezyterapii i socjoterapii.
6. Zapewnienie oparcia i pomocy uczestnikom, rodzinom osób chorych psychicznie.
7. Umożliwienie rozrywki i rekreacji.
8. Skracanie czasu trwania nawrotów choroby i tym samym wydłużanie czasu remisji oraz zapobieganie nawrotom społecznej izolacji.
9. Wnikliwa i stała ocena sytuacji życiowej uczestnika w środowisku rodzinnym i społecznym.
10. Udzielanie doraźnej pomocy interwencyjnej w przypadku zaostrzenia choroby i wystąpienia ciężkich zaburzeń.
11. Rehabilitacja przywracająca uczestnikom zdolność do życia we własnym środowisku społecznym, pomoc w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia.
12. Rehabilitacja fizyczna i psychiczna.¹³

---

¹² Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łańcucie, Załącznik do Uchwały Nr 188/2013 Zarządu Powiatu łańcuckiego z dnia 28 stycznia 2013.

¹³ Oficjalna strona internetowa Środowiskowego Domu Samopomocy (www.sdslancut.pl)

Dom Pomocy Społecznej dla Osób w Podeszłym Wiekui oraz dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie ma swoją siedzibę przy ul. Piłsudskiego 72 w Łańcucie. DPS jest jednostką ponadgminną, pobytu stałego dla osób w podeszłym wieku, oraz osób niepełnosprawnych fizycznie obojga płci. Mieszkańcy mają zapewnione całodobowe wyżywienie we własnej stołówce. Opieka lekarska zapewniona jest w ramach ogólnego systemu POZ. Mogą korzystać z dobrze wyposażonego gabinetu rehabilitacyjnego. Na terenie DPS znajduje się kaplica.

Do Domu osoby przyjmowane są na podstawie:

- ❖ decyzji o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzji ustalającej opłatę za pobyt w domu wydanej przez organ gminy (Gminny Ośrodek Pomocy lub Miejski Ośrodek Pomocy) właściwej dla tej osoby w dniu jej kierowania do domu pomocy społecznej,
- ❖ decyzji o umieszczeniu w domu pomocy społecznej wydanej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łańcucie z upoważnienia Starosty.

Celem działania Domu jest zapewnienie mieszkańcom warunków bezpiecznego i godnego życia, intymności, niezależności dostosowanej do poziomu sprawności i podtrzymywania samodzielności. Dom zapewnia całodobową opiekę oraz zaspakaja niezbędne potrzeby bytowe, edukacyjne, społeczne i religijne na poziomie obowiązującego standardu.

Dom Pomocy Społecznej w Łańcucie mieści się w dwóch budynkach mieszkalnych położonych na działce o powierzchni 8 167 m², będącej w wieczystym użytkowaniu. Odpłatność za pobyt w DPS nie może być wyższa niż 70% dochodu osoby przebywającej w DPS.¹⁴

Zgodnie z Wykazem Domów Pomocy Społecznej, który uzyskały zezwolenie Wojewody – prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego lub na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego działających na terenie województwa podkarpackiego oraz wykazu wolnych miejsc w domach pomocy społecznej opublikowanego przez Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie ilość miejsc w DPS w Łańcucie na koniec grudnia 2021r. dla osób w podeszłym wieku wyniosła 73, z czego 25 było miejscami wolnymi, zaś dla osób niepełnosprawnych fizycznie 10, z czego 1 to miejsce wolne.

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Łańcucie znajduje się przy ul. Piłsudskiego 70/5 w Łańcucie. Powiatowy Zespół zajmuje się wydawaniem :

1. Orzeczeń o niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 roku życia.
2. Orzeczeń o stopniu niepełnosprawności osób które ukończyły 16 rok życia.
3. Orzeczeń o wskazaniach do ulg i uprawnień osób posiadających orzeczenia o inwalidztwie lub niezdolności do pracy, o których mowa w art. 5 i 62 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.¹⁵

W Łańcucie funkcjonuje **Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych**. Jest ona organem opiniodawczo - doradczym starosty.

Do zadań Powiatowej Rady należy:

1. Inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do:

---

¹⁴ Informacje dostępne w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Łańcucie - <http://www.powiat-lancut.itl.pl/bip/>

¹⁵ Uchwała Nr 2 / 2014 Zarządu Powiatu Łańcuckiego z dnia 16 grudnia 2014 r. w sprawie zmiany Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Łańcucie

- a. integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
  - b. realizacji praw osób niepełnosprawnych,
2. Opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
  3. Ocena realizacji programów,
  4. Opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

Powiatowa Rada składa się z 5 osób powoływanych spośród przedstawicieli działających na terenie powiatu łańcuckiego:

- ❖ organizacji pozarządowych,
- ❖ fundacji,
- ❖ jednostek samorządu terytorialnego.¹⁶

W 2001 roku zostały zorganizowane przez Stowarzyszenie Przyjaciół Młodzieży Specjalnej Troski w Łąncucie **Warsztaty Terapii Zajęciowej w Białobrzegach**. Jest to ośrodek pobytu dziennego, w którym obecnie przebywa 40 osób. Głównym zadaniem Warsztatu jest rehabilitacja społeczna oraz zawodowa uczestników, m.in. poprzez zajęcia w 7 pracowniach takich jak:

- ❖ pracownia gospodarstwa domowego,
- ❖ pracownia plastyczna,
- ❖ warsztat rękodzieła artystycznego w drewnie i metalu
- ❖ pracownia krawiecko – hafciarsko-teatralna
- ❖ warsztat ogrodniczy
- ❖ warsztat elementy bibliografii
- ❖ warsztat informatyczno-poligraficzny

Codziennie prowadzona jest rehabilitacja fizyczna w specjalnie wyposażonej sali rehabilitacyjnej, a dla uczestników i ich rodzin organizowane są wycieczki, zabawy, festiwale, turnieje, konkursy itp. Organ prowadzący Warsztaty prowadzi też Zajęcia Klubowe dla 5 uczestników. Uczestnikami Zajęć Klubowych są osoby oczekujące na przyjęcie do WTZ.

W powiecie łańcuckim swoją siedzibę ma **1 miejski ośrodek pomocy społecznej oraz 6 gminnych ośrodków pomocy społecznej**.

---

¹⁶ Informacje dostępne w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Łąncucie - <http://www.powiat-lancut.itl.pl/bip/>

Tabela 43. Wykaz ośrodków pomocy społecznej w powiecie łańcuckim

Rodzaj ośrodka	Gmina	Kod pocztowy	Miejscowość/Ulica
GOPS	Czarna Ł.	37-125	Czarna
MOPS	Łańcut	37-100	Piłsudskiego 9
GOPS	Łańcut	37-100	Mickiewicza 2a
GOPS	Białobrzegi	37-114	Białobrzegi
GOPS	Markowa	37-120	Markowa
GOPS	Rakszawa	37-111	Rakszawa
GOPS	Żółnia	37-110	Rynek 22

Źródło: Wykaz ośrodków pomocy społecznej w województwie podkarpackim, opublikowany przez Podkarpacki Urząd Wojewódzki

Na terenie powiatu działają organizacje, które udzielają pomocy osobom/rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie:

Punkt Konsultacyjny przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Łańcucie, przy ul. Piłsudskiego 9. Do zakresu udzielanej pomocy należą porady prawne oraz psychologiczne.

Lokalny Punkt Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przesłaniem finansowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości w ramach środków pochodzących z Funduszu Sprawiedliwości, który swoją siedzibę ma w Powiatowym Centrum pomocy rodzinie w Łańcucie, ul. Piłsudskiego 70/5. Punkt świadczy bezpłatną pomoc psychologiczną, prawną. W uzasadnionych przypadkach udzielana jest pomoc materialna w postaci dopłat do czynszów, prądu, gazu i innych mediów, bonów żywnościowych, odzieży, środków czystości, dopłat do kursów podnoszących kwalifikacji, dopłat do żłobków, kosztów kształcenia (np. przybory szkolne dla dzieci), świadczeń zdrowotnych, sprzętów rehabilitacyjnych, urządzeń AGD.

Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Łańcuckie prowadzi kuchnię dla ubogich oraz pomoc w zakresie zaopatrzenia w odzież i obuwie, przy ul. Ottona z Pilczy 2 w Łańcucie.

5. Analiza SWOT

SILNE I SŁABE STRONY POWIATU ŁAŃCUCKIEGO (obszar społeczny)

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Duża aktywność organizacji działających na rzecz osób z niepełnosprawnością; ❖ Sprawnie działające instytucje związane z obszarem pomocy społecznej; ❖ Infrastruktura dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością; ❖ Dobre zabezpieczenie powiatu w ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi; ❖ Prowadzenie programów profilaktyki uzależnień w szkołach; ❖ Prężnie działający oddział Caritas, świadczący na rzecz potrzebujących zróżnicowaną pomoc; ❖ Dobrze zorganizowana pomoc dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej; ❖ Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców, wynikający z niskiej przestępczości; ❖ Aktywne, dobrze wyedukowane społeczeństwo powiatu, angażujące się w działalność licznych organizacji; ❖ Bogata oferta szkół podstawowych i przedszkoli; ❖ Realizacja programów wspierających osoby bezrobotne; ❖ Nowe technologie wprowadzane w zakładach pracy; ❖ Prowadzenie współpracy szkół ponadpodstawowych z pracodawcami. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Brak specjalistycznej kadry pozwalającej na prowadzenie programów terapii i mediacji; ❖ Problemy transportowe powodujące utrudnienia w korzystaniu z terapii alkoholowej i innej pomocy specjalistycznej; ❖ Niewystarczający zakres prowadzenia profilaktyki uzależnień; ❖ Słabo działający system wspierania aktywności usamodzielniającej się młodzieży; ❖ Brak chętnych wolontariuszy oraz brak instytucji przygotowującej wolontariuszy do pracy w obszarze pomocy społecznej; ❖ Brak ośrodka wsparcia dla osób powyżej 25 r.ż., z wieloraką niepełnosprawnością; ❖ Brak wystarczającej ilości miejsc i kadry na oddziałach psychiatrycznych dla dzieci i młodzieży; ❖ Rynek pracy oparty w głównej mierze na mikro- i małych przedsiębiorstwach (brak nowych miejsc pracy); ❖ Występowanie zjawiska wyuczonej bezradności rodzin; ❖ Niskie wynagrodzenie pracowników sektora pomocy społecznej.

ZEWNĘTRZNE SZANSE I ZAGROŻENIA POWIATU ŁAŃCUCKIEGO

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Występująca w kraju tendencja do tworzenia placówek wsparcia dziennego; ❖ Zainteresowanie dzieci i młodzieży pracą wolontariacką; ❖ Możliwość korzystania ze środków finansowania zewnętrznego w tym szczególnie z programów UE; ❖ Skłonność do współpracy organizacji pozarządowych działających w obszarze opieki społecznej; ❖ Wprowadzanie do szkół nowych programów profilaktycznych, prowadzenie terapii przez instytucje wspierające rodziny oraz umożliwianie korzystania z mediacji; ❖ Dofinansowanie prowadzone na rzecz doskonalenia kadr z Krajowego Funduszu Szkoleniowego; ❖ Uruchomienie Podkarpackiej Kolei Aglomeracyjnej i obejście zasięgiem Łańcuta	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Niekorzystana sytuacja demograficzna w kraju (starzejące się społeczeństwo); ❖ Niski poziom wynagrodzeń oraz brak miejsc pracy w Polsce i na Podkarpaciu, skutkujący wyjazdami mieszkańców poza region i za granicę; ❖ Niska odporność na stres młodych ludzi i nieumiejętność radzenia sobie z powrotem do rzeczywistości po pandemii; ❖ Obniżona kondycja psychiczna spowodowana pandemią; ❖ Zmniejszające się dochody powiatu, przy nakładaniu na nie nowych zadań; ❖ Napływ uchodźców do Polski związany z niestabilną sytuacją polityczną na świecie; ❖ Wzrost zagrożenia społeczeństwa patologiami społecznymi; ❖ Przepisy prawa ograniczające możliwość racjonalnego funkcjonowania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej; ❖ Nasilające się zjawisko uzależnień dzieci i młodzieży; ❖ Zagrożenia pandemiczne; ❖ Możliwość występowania konfliktów zbrojnych; ❖ Słabo rozwinięta sieć żłobków.

6. Misja i cele strategiczne

6.1. Misja

Misją władz powiatu w zakresie obszaru społecznego jest:

Stworzenie systemu zapewniającego sprzyjający klimat do funkcjonowania mieszkańców, uwzględniający szczególnie osoby wykluczone i zagrożone wykluczeniem społecznym.

6.2. Cele strategiczne

Pola rozwoju strategicznego (interwencji strategicznej) związane z obszarem społecznym dotyczą:

Cel strategiczny 1. Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnością.

Kierunki działań:

1. Likwidacja barier architektonicznych, barier technicznych oraz utrudniających komunikowanie się osób z niepełnosprawnością z otoczeniem;
2. Upowszechnianie wiedzy wśród osób z niepełnosprawnością, dotyczącej przysługującej im pomocy w zakresie działalności świadczonej przez instytucje do tego powołane;
3. Umożliwianie korzystania z turnusów rehabilitacyjnych oraz korzystania z rehabilitacji w warunkach domowych;
4. Zapewnianie wsparcia psychologicznego dla rodzin osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych;
5. Stymulowanie i synchronizowanie współpracy organizacji zajmujących się osobami z niepełnosprawnością;
6. Prowadzenie działań na rzecz zatrudniania asystentów osób z niepełnosprawnością;
7. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych oraz osób z najbliższego ich otoczenia;
8. Działania na rzecz powstania mieszkań chronionych dla osób z niepełnosprawnością;
9. Współpraca z organizacjami działającymi w sferze pomocy społecznej.

REALIZATORZY: PCPR, PUP, Starostwo Powiatowe w Łąncucie.

PARTNERZY: ośrodki pomocy społecznej, PFRON, organizacje pozarządowe.

MIERNIK REZULTATU: liczba osób korzystających ze wsparcia ze środków PFRON, kwota wydatkowanych środków na dofinansowania dla osób z niepełnosprawnością

Cel strategiczny 2. Ograniczenie skali bezrobocia i minimalizacja jego skutków.

Kierunki działań:

1. Wspieranie przedsiębiorców zatrudniających pracowników ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu powiatu;
2. Podejmowanie inicjatyw na rzecz powstawania nowych miejsc pracy na terenie powiatu;
3. Stymulowanie działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości wśród mieszkańców powiatu i poruszania się po rynku pracy;
4. Organizowanie na terenie powiatu aktywnych form zwalczania bezrobocia;
5. Wspieranie działań mających na celu podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców;
6. Monitorowanie obszarów aplikowania o środki krajowe i zagraniczne na rzecz rozwoju przedsiębiorczości.

REALIZATORZY: PCPR, PUP, Starostwo Powiatowe w Łąncucie.

PARTNERZY: ośrodki pomocy społecznej, PFRON, organizacje pozarządowe.

MIERNIK REZULTATU: liczba osób korzystających ze wsparcia, kwota pozyskanych środków, liczba składanych projektów.

Cel strategiczny 3. Ułatwienie osobom starszym funkcjonowania w środowisku lokalnym.

Kierunki działań:

1. Zapewnianie dostępu do specjalistów geriatrów i rehabilitantów;
2. Integrowanie osób starszych oraz podnoszenie ich poczucia własnej wartości;
3. Rozwijanie infrastruktury socjalnej dedykowanej dla osób starszych (w tym domów dziennego pobytu);
4. Prowadzenie szkoleń dla członków rodzin osób starszych;
5. Integrowanie osób starszych oraz podnoszenie ich poczucia własnej wartości poprzez ich aktywizowanie do uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej (tworzenie klubów seniora, prowadzenie zajęć w ramach uniwersytetu trzeciego wieku, uczestniczenia w pracach koła gospodyń, udzielanie wsparcia psychologicznego);
6. Wsparcie funkcjonowania i dostępu do usług Domu Pomocy Społecznej w Łańcucie.

REALIZATORZY: PCPR, Dom Pomocy Społecznej w Łańcucie, Starostwo Powiatowe w Łańcucie, Centrum Medyczne w Łańcucie, ośrodki pomocy społecznej.

PARTNERZY:, organizacje pozarządowe.

MIERNIK REZULTATU: liczba osób korzystających ze wsparcia, ilość utworzonych placówek, liczba wydanych decyzji dot. umieszczenia w DPS.

Cel strategiczny 4. Tworzenie warunków do skutecznego zapobiegania i świadczenia pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.

Kierunki działań:

1. Prowadzenie programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
2. Rozwijanie ośrodka interwencji kryzysowej świadczącego pomoc dla osób doznających przemocy w rodzinie;
3. Zapewnienie dostępności do specjalistów dla członków rodzin, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie;
4. Stymulowanie właściwych instytucji do skutecznego pociągania do odpowiedzialności i odizolowania osoby stosującej przemoc od pozostałych członków rodziny.

REALIZATORZY: PCPR, ośrodki pomocy społecznej.

PARTNERZY: kuratorska służba sądowa, sąd, policja, organizacje społeczne.

MIERNIK REZULTATU: liczba osób, które wzięły udział w programie korekcyjno-edukacyjnym, liczba zrealizowanych programów korekcyjno-edukacyjnych, liczba osób doznających przemocy w rodzinie korzystających ze wsparcia, liczba osób stosujących przemoc w rodzinie odizolowanych od pozostałych członków rodziny.

Cel strategiczny 5. Zmniejszenie liczby osób uzależnionych.

Kierunki działań:

1. Prowadzenie w szkołach systematycznych akcji w zakresie profilaktyki uzależnień;
2. Prowadzenie działań informacyjnych, organizacja kampanii o zagrożeniach;
3. Wspieranie rozwoju organizacji propagujących tradycyjne wartości;
4. Organizowanie czasu dla dzieci i młodzieży poza godzinami nauki w szkole;
5. Podejmowanie działań na rzecz zwiększenia dostępności do specjalistycznej terapii i leczenia uzależnień;
6. Działania zmierzające do utworzenia miejsca leczenia uzależnień;
7. Promowanie zdrowego stylu życia.

REALIZATORZY: Poradnia Uzależnień, Centrum Medyczne w Łańcucie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łańcucie.

PARTNERZY: PUP, Ośrodki pomocy społecznej, policja, szkoły, kuratorska służba sądowa, organizacje pozarządowe, sanepid,

MIERNIK REZULTATU: liczba odbiorców, ilość przeprowadzonych działań.

Cel strategiczny 6. Wzrost liczby osób i organizacji angażujących się w rozwiązywanie problemów społecznych.

Kierunki działań:

1. Rozwijanie wolontariatu dla osób starszych i niepełnosprawnych;
2. Pozyskiwanie środków z funduszy zewnętrznych na zatrudnianie większej liczby specjalistów zaangażowanych w rozwiązywanie problemów społecznych;
3. Pomoc w dostępie do doradztwa metodycznego dla pracowników ośrodków pomocy społecznej;
4. Stymulowanie działań służących profesjonalizacji usług asystentów rodziny, koordynatorów pieczy, pracowników socjalnych;
5. Podejmowanie działań w kierunku podniesienia prestiżu pracowników działających w sferze pomocy społecznej;
6. Dostosowanie działań na wypadek wystąpienia sytuacji zagrożenia (epidemia, konflikt zbrojny).

REALIZATORZY: PCPR, Starostwo Powiatowe w Łańcucie.

PARTNERZY: ośrodki pomocy społecznej, kuratorska służba sądowa, organizacje pozarządowe.

MIERNIK REZULTATU: liczba podjętych inicjatyw, liczba osób objętych działaniami.

Cel strategiczny 7. Wspieranie rozwoju instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu.

Kierunki działań:

1. Zapewnienie rodzinom zastępczym wsparcia pedagogicznego, psychologicznego i prawnego, oraz pomocy ze strony koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
2. Organizowanie oferty pomocowej dla członków rodzin zastępczych z problemami (grupy wsparcia, szkolenia rodzin zastępczych);
3. Tworzenie infrastruktury do powstawania pieczy zastępczej-rodzinnych domów dziecka, mieszkań dla usamodzielnianych wychowanków;
4. Udzielanie wsparcia finansowego w celu poprawy jakości opieki zastępczej;
5. Współpraca międzyinstytucjonalna w celu powrotu dzieci przebywających w pieczy zastępczej do rodzin naturalnych.

REALIZATORZY: PCPR.

PARTNERZY: ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe.

MIERNIK REZULTATU: liczba osób objętych wsparciem, liczba dzieci, które powróciły do rodzin naturalnych, wysokość kwoty wydatkowanych środków na pokrycie kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

Cel strategiczny 8. Poprawa warunków funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi.

Kierunki działań:

1. Rozwijanie infrastruktury świadczącej pomoc dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
2. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi;
3. Podejmowanie działań na rzecz zwiększania dostępu do specjalistów dla osób z zaburzeniami psychicznymi i członków ich rodzin;
4. Wspieranie działań mających na celu poprawę na chronionym rynku pracy, a w szczególności tworzenia miejsc pracy, wsparcie pracodawców zatrudniających osoby z zaburzeniami psychicznymi.

REALIZATORZY: PCPR, środowiskowe domy samopomocy, PUP, Centrum Medyczne w Łąncucie.

PARTNERZY: zakłady aktywności zawodowej, ośrodki pomocy społecznej.

MIERNIK REZULTATU: liczba osób objętych wsparciem, liczba funkcjonujących ośrodków oferujących pomoc, liczba podjętych inicjatyw.

7. Wdrażanie Strategii

7.1. System realizacji

Istotnym wymogiem, stawianym dokumentom szczebla strategicznego, jest wewnętrzny system monitorowania i ewaluacji postępów we wdrażaniu oraz osiąganiu założonych celów. Gromadzenie i interpretacja danych dotyczących Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych pozwala na bieżące korekty działań komórek organizacyjnych i osób wdrażających Strategię w razie wystąpienia nieprawidłowości.

Wdrażanie Strategii będzie się odbywać poprzez projekty lub funkcjonalne programy działania. Istotnym elementem każdego planu jest szczegółowa projekcja alokacji środków na poszczególne cele i działania danego programu. Celem jest stworzenie wokół Strategii korzystnego klimatu, dzięki włączeniu w proces opracowania programów operacyjnych instytucji publicznych, społecznych i gospodarczych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łąncucie w niniejszej Strategii ma przypisaną funkcję koordynowania działań rozwojowych, podejmowanych w ramach poszczególnych instrumentów wdrożeniowych. Jest to zgodne z art. 112 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku.

Cele i wynikające z nich działania, zapisane w dokumencie, realizowane będą przez różne podmioty przez okres kilku lat. Dlatego też Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łąncucie - odpowiedzialne za wdrażanie Strategii - będzie prowadziło monitoring, pozwalający stwierdzić, czy podejmowane działania przynoszą zakładane efekty. W razie zaistniałej potrzeby (zmiana czynników zewnętrznych, bądź wewnętrznych, wyniki monitoringu) prowadzona będzie bieżąca aktualizacja Strategii.

7.2. Etapy wdrażania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2030

Etap I

Podjęcie uchwały przez Radę Powiatu Łąncuckiego w sprawie przyjęcia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2030.

Etap II

Opublikowanie tekstu Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2030 na stronach internetowych Starostwa Powiatowego w Łąncucie oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łąncucie, a także przekazanie tekstu dokumentu realizatorom, jednostkom organizacyjnym, partnerom społecznym.

Etap III

Realizacja zadań określonych w Strategii przez podmioty odpowiedzialne.

Etap IV

Sprawozdawczość z realizacji zadań przez podmioty wskazane jako źródła wskaźników poprzez włączenie raportu do rocznego sprawozdania PCPR i przedłożenie go Radzie Powiatu.

Etap V

Podjęcie decyzji o konieczności aktualizacji dokumentu i przekazanie go wraz z uzasadnieniem pod obrady Zarządu Powiatu Łańcuckiego.

7.3. Partnerzy realizacji Strategii

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, Narodowy Fundusz Zdrowia, Wojewoda Podkarpacki, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Samorząd Województwa Podkarpackiego, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, samorząd powiatu i samorządy gminne, ośrodki pomocy społecznej, Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych, placówki oświatowe, placówki kultury, media.

7.4. Źródła finansowania Strategii

Środki finansowe na działania zaplanowane w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów społecznych na lata 2022-2030 będą pochodzić z:

- budżetu samorządu Powiatu Łańcuckiego,
- budżetu państwa,
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- funduszy Unii Europejskiej,
- środków organizacji pozarządowych;
- środków Funduszu Pracy;
- innych (m.in. podmiotów ekonomii społecznej, podmiotów gospodarczych)

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację Strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu. Zakłada się, że cele i działania Strategii będą wyznaczały priorytetowe kierunki finansowania polityki społecznej Powiatu i będą uwzględniane przy konstruowaniu budżetu w kolejnych latach.

Strategia, jako dokument długookresowej polityki społecznej Powiatu Łańcuckiego będzie określać również kierunki działań podejmowanych przez zaangażowane podmioty w celu pozyskiwania środków zewnętrznych. Katalog źródeł finansowania Strategii może ulec rozszerzeniu w zależności od dostępności instrumentów wsparcia dostępnych w danym roku budżetowym.

8. Spis tabel, rysunków, wykresów

TABELE:

Tabela 1 Spójność Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2030 ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 2 Spójność Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2030 z Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.....	9
Tabela 3 Spójność Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2030 z „Umową Partnerstwa 2021-2027	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 4 Przyrost/spadek liczby ludności w porównaniu do 2000 roku.....	19
Tabela 5 Saldo migracji w powiecie łańcuckim w latach 2008-2020.....	20
Tabela 6 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w 2020r. ...	21
Tabela 7 Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ze względu na płeć w latach 2016-2020 (%)	24
Tabela 8 Bezrobotni zarejestrowani według płci w powiecie łańcuckim w latach 2011-2021.....	25
Tabela 9 Bezrobotni według wieku w latach 2019-2021.....	25
Tabela 10 Bezrobotni według okresu pozostawania bezrobotnym w latach 2019-2021.....	26
Tabela 11 Bezrobotni według miejsca zamieszkania w latach 2019-2021.....	26
Tabela 12 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2017-2020 (%).....	27
Tabela 13 Wydatki realizowane z Funduszu Pracy w województwie podkarpackim w I półroczu 2020 i I półroczu 2021 roku (w mln zł).....	29
Tabela 14 Liczba osób objętych wsparciem w ramach aktywnych form promocji zatrudnienia w okresie I półrocza 2021 r.....	29
Tabela 15 Źródła finansowania działań PUP w 2021 r.	34
Tabela 16 Liczba skierowanych osób bezrobotnych na poszczególne formy wsparcia w 2021 r.	34
Tabela 17 Liczba wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności w powiecie łańcuckim w latach 2019-2021.....	34
Tabela 18 Sposób załatwienia wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16-go roku życia w powiecie łańcuckim w latach 2019-2021.....	34
Tabela 19 Sposób załatwienia wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla osób poniżej 16-go roku życia.....	35
Tabela 20 Liczba wydanych legitymacji w powiecie łańcuckim w latach 2019-2021.....	35
Tabela 21 Równoważne orzeczenia stopnia niepełnosprawności.....	36
Tabela 22 Liczba rodzin zastępczych w powiecie łańcuckim w latach 2019-2021.	39
Tabela 23 Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	39
Tabela 24 Przyczyny umieszczania dzieci w pieczy zastępczej w powiecie łańcuckim w latach 2019-2021	39
Tabela 25 Wykaz Zespołów Interdyscyplinarnych w powiecie łańcuckim.....	41
Tabela 26 Interwencje domowe i przypadki użycia przemocy w powiecie łańcuckim w latach 2018-2021	43
Tabela 27 Liczba pokrzywdzonych dzieci, kobiet i mężczyzn w wyniku przemocy w powiecie łańcuckim w latach 2018-2021.....	43
Tabela 28 Liczba przestępstw kryminalnych i narkotykowych i ich stopień wykrywalności w powiecie łańcuckim w latach 2018-2021	44

Tabela 29 Zestawienie ilości poszczególnych wykroczeń ujawnionych w powiecie łańcuckim w latach 2018-2021	45
Tabela 30 Udział procentowy ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem	46
Tabela 31 Obciążenie demograficzne	46
Tabela 32 Prognoza ludności na rok 2030 i 2040	49
Tabela 33 Minimum socjalne w Polsce w latach 2006 - 2020	52
Tabela 34 Osoby w gospodarstwach domowych powiatu łańcuckiego korzystających z pomocy społecznej w latach 2013 - 2020	53
Tabela 35 Gospodarstwa domowe powiatu łańcuckiego korzystające z pomocy społecznej w latach 2014 - 2020	54
Tabela 36 Liczba porad ogółem udzielonych w powiecie łańcuckim	57
Tabela 37 Zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu w 2018 roku	57
Tabela 38 Zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu w 2019 roku	57
Tabela 39 Zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu w 2020 roku	57
Tabela 40 Zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu w 2021 roku	57
Tabela 41 Wykroczenia w powiecie łańcuckim w latach 2018-2021	58
Tabela 42 Przesłęstwa narkotykowe w powiecie łańcuckim w latach 2018-2021	58
Tabela 43 Wykaz ośrodków pomocy społecznej w powiecie łańcuckim	66

RYSUNKI:

Rysunek 1 Mapa Powiatu łańcuckiego	17
Rysunek 2 Ubóstwo	51

WYKRESY:

Wykres 1 Liczba ludności w 2000r., 2010r. i 2020r. w gminach powiatu łańcuckiego	18
Wykres 2 Dynamika przyrostu naturalnego w powiecie łańcuckim w latach 2000-2020	19
Wykres 3 Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2005-2020	21
Wykres 4 Rozkład mieszkańców według ekonomicznych grup wieku powiatu łańcuckiego, leżajskiego oraz przeworskiego w 2020r.	22
Wykres 5 Prognoza liczby ludności do 2050r. w powiecie łańcuckim i województwie podkarpackim	23
Wykres 6 Struktura źródeł finansowania działań PUP w 2021 r.	22
Wykres 7 Uczestnicy realizowanych programów rynku pracy w 2021 r.	22
Wykres 8 Struktura demograficzna powiatu łańcuckiego w 2010 roku	47
Wykres 9 Struktura demograficzna powiatu łańcuckiego w 2020 roku	48
Wykres 10 Prognoza struktury demograficznej powiatu łańcuckiego na 2030 rok	49
Wykres 11 Prognoza struktury demograficznej powiatu łańcuckiego na 2040 rok	50
Wykres 12 Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej	54
Wykres 13 Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej	55